

EL

EL

EL



ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 3.6.2010
COM(2010)282 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2009

SEC(2010)666

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2009

Εισαγωγή

1. Στο πρώτο τμήμα της παρούσας έκθεσης γίνεται μια επισκόπηση του τρόπου με τον οποίο αναπτύχθηκαν περαιτέρω και εφαρμόστηκαν τα εργαλεία της πολιτικής ανταγωνισμού, και ιδίως οι αντιμονοπωλιακοί κανόνες και οι κανόνες για τις συγκεντρώσεις και τις κρατικές ενισχύσεις. Στο δεύτερο τμήμα εξετάζεται το πώς αυτά και άλλα εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν σε ορισμένους συγκεκριμένους τομείς. Στο τρίτο τμήμα παρουσιάζονται συνοπτικά οι δραστηριότητες του προηγούμενου έτους που σχετίζονται με τους καταναλωτές. Το τέταρτο τμήμα αφορά τη συνεργασία εντός του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού (ΕΔΑ) και με τα εθνικά δικαστήρια, ενώ στο πέμπτο τμήμα εξετάζονται οι διεθνείς δραστηριότητες. Τέλος, στο έκτο τμήμα περιγράφεται συνοπτικά η διοργανική συνεργασία.
2. Όπως και πέρυσι, η ετήσια έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού περιλαμβάνει ένα ειδικό κεφάλαιο που αναλύει ένα θέμα που θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό για την πολιτική ανταγωνισμού. Το θέμα που έχει επιλεγεί για το έτος αυτό είναι «Η πολιτική ανταγωνισμού και η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση».
3. Με βάση τα παραπάνω, στη φετινή έκθεση δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αξιολόγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των εθνικών μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, είτε πρόκειται για εθνικά καθεστώτα είτε για μέτρα που στοχεύουν σε συγκεκριμένες εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα. Κατά παρόμοιο τρόπο, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται και στα μέτρα που εφαρμόστηκαν εντός του προσωρινού πλαισίου με στόχο τον μετριασμό του αντικτύπου της κρίσης στην πραγματική οικονομία. Η Επιτροπή ανταποκρίνεται έτσι και σε σχετικό αίτημα που υπέβαλε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο σχέδιο ψηφίσματός του σχετικά με την ετήσια έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού για το 2008, που βρίσκεται υπό συζήτηση τη στιγμή που ολοκληρώνεται η παρούσα ετήσια έκθεση¹.
4. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται σε εκτενές έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής² και στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού³.
5. Η Συνθήκη της Λισαβόνας τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Έκτοτε, η αρίθμηση των άρθρων έχει αλλάξει. Για τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες, τα άρθρα 81, 82 και 86 ΕΚ φέρουν πλέον τον αριθμό 101, 102 και 106 ΣΛΕΕ αντίστοιχα, ενώ οι διατάξεις τους παραμένουν πανομοιότυπες επί της ουσίας. Ωστόσο, στην παρούσα έκθεση έχουν διατηρηθεί οι παραπομπές στην προηγούμενη αρίθμηση, όταν αφορούν διαδικασίες που ξεκίνησαν πριν από την 1η Δεκεμβρίου 2009. Ομοίως, διατηρήθηκαν οι παλαιότερες παραπομπές σε άρθρα της Συνθήκης ΕΚ στον τομέα της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων (άρθρα 87 έως 89 ΕΚ) σε περιπτώσεις όπου οι διαδικασίες στις οποίες γίνεται αναφορά έλαβαν χώρα πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας.

¹ Σχέδιο έκθεσης για την έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2008 (2009/2173(INI)), Ka Sophia in 't Veld (εισηγήτρια – Ομάδα ALDE - NL).

² SEC (2010) 666.

³ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

6. Επίσης, από την 1η Δεκεμβρίου 2009, το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ονομάζεται Γενικό Δικαστήριο. Εντούτοις, στο παρόν κείμενο έχει διατηρηθεί ο όρος Πρωτοδικείο όταν γίνεται αναφορά σε αποφάσεις που εκδόθηκαν πριν από εκείνη την ημερομηνία.

ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Ο ρόλος της πολιτικής ανταγωνισμού στο πλαίσιο της κρίσης

7. Κατά τη διάρκεια του 2009, η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος, βρέθηκε αντιμέτωπη με μια εξαιρετικά σοβαρή χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση. Το έτος αυτό επεφύλαξε πολλές προκλήσεις για την οικονομία και τις επιχειρήσεις, καθώς επίσης και για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Οι κυβερνήσεις, οι κεντρικές τράπεζες και οι ρυθμιστικοί φορείς του χρηματοπιστωτικού τομέα σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέβαλαν πολλές προσπάθειες για να σταθεροποιήσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και να εξασφαλίσουν ότι μια τέτοια κρίση δεν θα επαναληφθεί στο μέλλον. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής επεδίωξαν, επίσης, να καταρτίσουν πολιτικές με στόχο την ελαχιστοποίηση του αντικτύπου της κρίσης στην πραγματική οικονομία.
8. Από την αρχή της κρίσης, οι στόχοι της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού είχαν διττό χαρακτήρα, που αφορούσε κατά πρώτο λόγο την ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας προσδίδοντας το συντομότερο δυνατόν ασφάλεια δικαίου στα μέτρα διάσωσης που έλαβαν τα κράτη μέλη της ΕΕ και κατά δεύτερο λόγο τη διαφύλαξη των ίσων όρων ανταγωνισμού στην Ευρώπη και τη διασφάλιση ότι τα εθνικά μέτρα δεν θα δημιουργούσαν προβλήματα σε άλλα κράτη μέλη.
9. Πράγματι, στο αρχικό στάδιο της κρίσης, τα κράτη μέλη αποφάσισαν να διαθέσουν μεγάλα ποσά κρατικών ενισχύσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Μέσω των αρμοδιοτήτων της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πραγματοποίησε αυστηρό έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων βάσει των σχετικών με τον ανταγωνισμό διατάξεων της Συνθήκης. Από τις απαρχές της κρίσης, η πολιτική και η προάσπιση του ανταγωνισμού διαδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο στη διαφύλαξη της εσωτερικής αγοράς, ενός εκ των σημαντικότερων πλεονεκτημάτων της ΕΕ.

Η αντίδραση της Επιτροπής μέσω των πολιτικών

10. Από τον Οκτώβριο του 2008 έως τον Αύγουστο του 2009, η Επιτροπή εξέδωσε τέσσερις ανακοινώσεις σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα κρατικά μέτρα για τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού τομέα στο πλαίσιο της κρίσης. Στις 13 Οκτωβρίου 2008, η Επιτροπή εξέδωσε κατευθύνσεις σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα κρατικά καθεστώτα στήριξης και την επί μέρους συνδρομή σε χρηματοπιστωτικούς φορείς (τραπεζική ανακοίνωση)⁴. Οι κατευθύνσεις αυτές εκδόθηκαν μετά από την κατάρρευση της Lehman Brothers στις 15 Σεπτεμβρίου 2008, την ανάγκη για διάσωση σημαντικών φορέων της αγοράς, όπως οι Fortis, Dexia, Bradford & Bingley και Hypo Real Estate, και την ανακοίνωση επιχειρήσεων διάσωσης τραπεζών ή καθεστώτων εγγύησης από κράτη μέλη, όπως η Δανία και η Ιρλανδία.

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής - [Εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης](#). (ΕΕ C 270 της 25.10.2008, σ. 8).

11. Η Επιτροπή ασχολήθηκε με πολυάριθμες κοινοποιήσεις μέτρων άμεσης ενίσχυσης από τα κράτη μέλη. Ανταποκρίθηκε σε πολύ στενά χρονικά περιθώρια πραγματοποιώντας ανακατατάξεις στο προσωπικό της που εργάστηκε με ιδιαίτερη προσήλωση και προβαίνοντας σε προσλήψεις προσωρινού χαρακτήρα.

Ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών

12. Για να αντιμετωπίσουν την κρίση, τα κράτη μέλη είχαν επισημάνει διάφορες μορφές λύσεων, που περιελάμβαναν από καθεστώτα με βάση τις εγγυήσεις μέχρι ανακεφαλαιοποιήσεις. Μετά από διεξοδικές συνομιλίες με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τα κράτη μέλη, στις 5 Δεκεμβρίου 2008 η Επιτροπή υιοθέτησε την ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης⁵.
13. Η ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης πραγματοποιεί μια διαφοροποίηση μεταξύ των τραπεζών που έχουν παραμείνει κατά βάση υγιείς και των τραπεζών που βρίσκονται σε δυσχερή θέση. Περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των ενισχύσεων υπό μορφή εισφοράς κεφαλαίου. Είναι εύλογο, οι τράπεζες που βρίσκονται σε δυσχερή θέση και αντιμετωπίζουν κίνδυνο ανεπάρκειας ενεργητικού να υποχρεωθούν να καταβάλουν υψηλότερα επιτόκια για την κρατική στήριξη που έχουν λάβει και να υποβάλλονται σε αυστηρότερους ελέγχους. Οι τράπεζες που βρίσκονται σε δυσχερή θέση και έχουν λάβει ενισχύσεις πρέπει να προβούν σε αναδιάρθρωση, ώστε να ανακτήσουν την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους.
14. Τόσο η τραπεζική ανακοίνωση όσο και η ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης κατέστησαν δυνατή τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και τη μείωση των περιορισμών στη διαθεσιμότητα των πιστώσεων, διατηρώντας παράλληλα τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο. Τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης, ιδιαίτερα, αποδείχθηκαν απαραίτητα για την παροχή επαρκούς κεφαλαιουχικής βάσης στις τράπεζες, ώστε να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους ως δανειστές στην πραγματική οικονομία. Παράλληλα, το προβλεπόμενο επίπεδο αμοιβής για το κρατικό κεφάλαιο σε συνδυασμό με μηχανισμούς κλιμάκωσης σε καθεστώτα και επί μέρους μέτρα εξασφαλίζει ότι το κεφάλαιο αυτό θα επιστραφεί μόλις το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες.
15. Από τον Οκτώβριο του 2008 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2009, η Επιτροπή ενέκρινε καθεστώτα εγγυήσεων για 12 κράτη μέλη⁶. Επτά κράτη μέλη εφάρμοσαν καθαρά καθεστώτα ανακεφαλαιοποίησης⁷, ενώ επτά σχεδίασαν μικτά/συνδυασμένα καθεστώτα⁸. Η Ισπανία, η Σλοβενία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ουγγαρία και η Γερμανία εφάρμοσαν επίσης καθεστώτα στήριξης διαφορετικού τύπου.

⁵ [Ανακοίνωση της Επιτροπής – Η ανακεφαλαιοποίηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών](#) στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης: περιορισμός των ενισχύσεων στο ελάχιστο απαραίτητο και διασφαλίσεις έναντι αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. (EE C 10 της 15.1.2009, σ. 2).

⁶ Κύπρος, Δανία, Φινλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ισπανία και Σουηδία.

⁷ Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία και Σουηδία.

⁸ Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Αυστρία, Πολωνία, Ουγγαρία και Σλοβακία.

16. Σε ό,τι αφορά την ενίσχυση επί μέρους οντοτήτων, το 2009 η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα ανακεφαλαιοποίησης και άλλα μέτρα στήριξης για 29 οντότητες⁹.

Στην υπόθεση ανακεφαλαιοποίησης της Commerzbank (CoBa)¹⁰, η Επιτροπή ενέκρινε νέα ενίσχυση κεφαλαίου ύψους 18 δισεκατ. ευρώ από τη γερμανική κυβέρνηση με βάση ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης υγιών επιχειρήσεων. Το επιχειρηματικό σχέδιο που παρουσιάστηκε εστιάζει στις κύριες δραστηριότητες της CoBa, και ιδιαίτερα τις λιανικές και εταιρικές τραπεζικές υπηρεσίες στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Οι δραστηριότητες της τράπεζας σε ασταθείς επενδύσεις θα μειωθούν, ενώ οι δραστηριότητες σχετικά με τα εμπορικά ακίνητα θα αποτελέσουν αντικείμενο εκποίησης. Το σχέδιο προβλέπει μεγάλης κλίμακας εκποιήσεις επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (που ανέρχονται στο 45% του συνόλου του τρέχοντος ισολογισμού της CoBa) και αναστολή των πληρωμών των μερισμάτων και των τόκων. Για να περιοριστούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, στην CoBa θα επιβληθεί γενική τριετής απαγόρευση εξαγοράς χρηματοπιστωτικών οργανισμών ή άλλων δυνάμει ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, το σχέδιο επιβάλλει απαγόρευση καθορισμού χαμηλότερων τιμών ("price leadership") σε σχέση με τους τρεις βασικούς ανταγωνιστές της CoBa στις αγορές ή στα προϊόντα, όπου το μερίδιο της αγοράς της υπερβαίνει το 5%. Η Επιτροπή έκρινε ότι το επιχειρηματικό σχέδιο που παρουσιάστηκε έχει πιθανότητες να αποκαταστήσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της τράπεζας.

Απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία

17. Παρά το γεγονός ότι σε πολλά κράτη μέλη είχαν καταρτισθεί καθεστώτα ανακεφαλαιοποίησης, στις αρχές του 2009 οι επενδυτές δεν έδειχναν να εμπιστεύονται το σύστημα. Οι εγγυήσεις και οι ανακεφαλαιοποιήσεις των τραπεζών δεν μεταφράστηκαν σε ροή πιστώσεων προς την οικονομία, ενώ παρέμεινε η αβεβαιότητα σχετικά με τις μη ανακοινωθείσες απώλειες περιουσιακών στοιχείων των οποίων η αξία είχε μειωθεί. Αντιμέτωπα καθώς ήταν με μια τέτοια κατάσταση ορισμένα κράτη μέλη κατάρτισαν «καθεστώτα προστασίας περιουσιακών στοιχείων». Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υπέβαλε πρόταση για καθεστώς προστασίας ύψους 500 δισεκατ. GBP, ενώ η κυβέρνηση των Κάτω Χωρών ανακοίνωσε τη χορήγηση 40 δισεκατ. USD για την προστασία των περιουσιακών στοιχείων της ING.
18. Στις 25 Φεβρουαρίου 2009, μετά από διεξοδικές συνομιλίες με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον κοινωτικό τραπεζικό τομέα («Ανακοίνωση περί απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων»)¹¹, η οποία ανταποκρίθηκε στη συνεχώς αυξανόμενη συναίνεση σχετικά με την ανάγκη αντιμετώπισης των πρωταρχικών αιτιών της κρίσης με τη μορφή τοξικών περιουσιακών στοιχείων στους ισολογισμούς των τραπεζών. Στην εν λόγω ανακοίνωση, η Επιτροπή προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα αξιολογήσει τα μέτρα αρωγής για περιουσιακά στοιχεία για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Μέχρι σήμερα, μόνο η Γερμανία διαθέτει εγκεκριμένο από την Επιτροπή εθνικό καθεστώς αρωγής για τα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία.
19. Η ανακοίνωση βασίζεται στις αρχές της διαφάνειας και γνωστοποίησης, του κατάλληλου καταμερισμού του φόρτου μεταξύ του κράτους και του δικαιούχου και

⁹ ING, KBC, Parex Banka, Anglo Irish Bank, Bank of Ireland, Allied Irish BankFortis, Dexia, Nord LB, IKB, Kaupthing Bank Finland, Ethias, SdB, Banco Privado Portugues, Hypo Real Estate, WestLB, Fionia, HSH Nordbank, Hypo Tirol, LBBW, Kaupthing Luxemburg, Caisse d'Epargne/Banque Populaire, Mortgage Bank of Latvia, Northern Rock, Commerzbank, Lloyds Banking Group, BAWAG, Hypo Group Alpe Adria και RBS.

¹⁰ [IP/09/711](#).

¹¹ [Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον κοινωτικό τραπεζικό τομέα](#) (EE C 72 της 26.3.2009, σ. 1).

της συνετής αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων με βάση την πραγματική οικονομική αξία τους. Δεδομένης της περιπλοκότητας που χαρακτηρίζει την κατάλληλη αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, η Επιτροπή αποφάσισε να απευθυνθεί σε τεχνικούς εμπειρογνώμονες για την πραγματοποίηση ανεξάρτητης αποτίμησης. Οι εμπειρογνώμονες αυτοί επιλέχθηκαν βάσει σύμβασης-πλαίσιο κατόπιν διαδικασίας διαγωνισμού.

Στις 12 Μαΐου, η Επιτροπή ενέκρινε επιπρόσθετα μέτρα για την ενίσχυση της Fortis Bank και της Fortis Holding¹². Η επιπρόσθετη ενίσχυση από το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο προέκυψε από την τροποποίηση της συμφωνίας μεταξύ των Fortis Holding, BNP Paribas, Fortis Bank και των αρχών του Βελγίου και του Λουξεμβούργου. Η δέσμη μέτρων περιελάμβανε αρωγή στην Fortis Bank για ορισμένα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία. Σύμφωνα με την ανακοίνωση περί απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων, η Fortis Bank βαρύνεται με σημαντικό μέρος των ζημιών, καθώς η τιμή που κατέβαλε το βελγικό κράτος για την αγορά ή την εγγύηση των διαρθρωμένων πιστώσεων είναι κατά πολύ χαμηλότερη από την πραγματική τους οικονομική αξία. Επίσης, η Fortis δεσμεύθηκε να μην επεκταθεί μέσω εξαγορών στην τραπεζική αγορά του Βελγίου και του Λουξεμβούργου, ώστε να αποφευχθούν πιθανές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

Μια μακρόπνοη αναδιρθρωτική προσέγγιση

20. Με την πάροδο του χρόνου, η Επιτροπή άρχισε να εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο μεσοπρόθεσμα οι δικαιούχοι των ενισχύσεων θα μπορούσαν να ξεκινήσουν να επιστρέφουν τα ποσά που είχαν δανειστεί και να ορθοποδήσουν. Έτσι, στις 14 Απριλίου εξέδωσε μια ανακοίνωση περί της αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων («Ανακοίνωση περί αναδιάρθρωσης»)¹³.
21. Η ανακοίνωση περί αναδιάρθρωσης αντικατοπτρίζει το όραμα της Επιτροπής για την μετά την κρίση εποχή με ένα βιώσιμο τραπεζικό τομέα και ορίζει τις αρχές που πρέπει να εφαρμοστούν στους δικαιούχους που δεν χρειάζονταν βραχυπρόθεσμη ενίσχυση μόνο για τη διάσωσή τους, αλλά και για την πραγματοποίηση διαρθρωτικών αλλαγών στο επιχειρηματικό τους μοντέλο.
22. Η ανακοίνωση βασίζεται στις βασικές αρχές των κατευθυντήριων γραμμών της Κοινότητας σχετικά με την ενίσχυση διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, αλλά προσαρμόστηκε και στις έκτακτες οικονομικές συνθήκες της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η αναδιρθρωτική προσέγγιση της Επιτροπής συνεπάγεται συμμόρφωση με αρκετές προϋποθέσεις. Πρώτον, οι τράπεζες που είναι υποχρεωμένες να υποστούν αναδιάρθρωση πρέπει να αποδείξουν ότι δύνανται να αποκαταστήσουν την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους χωρίς κρατική στήριξη. Δεύτερον, πρέπει να συνεισφέρουν στο κόστος της αναδιάρθρωσης. Τρίτον, οφείλουν να λάβουν μέτρα για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, όπως εκποίηση δραστηριοτήτων σε βασικές αγορές και/ή μειώσεις στον ισολογισμό.
23. Οι προαναφερθείσες αρχές συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του ζητήματος του ηθικού κινδύνου. Προς αποφυγήν ανταμοιβής των συμπεριφορών του παρελθόντος

¹² [IP/09/743](#).

¹³ [Ανακοίνωση της Επιτροπής περί της αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης](#) στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων (EE C 195 της 19.8.2009, σ. 9).

που ενείχαν κινδύνους, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι θα απαιτηθεί κατάλληλη αμοιβή κάθε ενίσχυσης μέσω της επιβολής προσωρινών περιορισμών στις πληρωμές τοκομεριδίων και μερισμάτων σε ομολογιούχους και μετόχους. Επίσης, για να θεωρηθεί συμβατή οποιαδήποτε ενίσχυση, απαιτούνται προσαρμοσμένα ανά περίπτωση μέτρα για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα των ενισχύσεων, που καθορίζονται κατά κύριο λόγο από το σχετικό/απόλυτο ύψος της ενίσχυσης και τη θέση του δικαιούχου στις σχετικές αγορές. Σχέδια αναδιάρθρωσης έχουν εγκριθεί μεταξύ άλλων για τις Commerzbank, ING, RBS, Lloyds' Banking Group και KBC, ενώ πολλά άλλα βρίσκονται στο στάδιο της αξιολόγησης στο πλαίσιο επίσημων διαδικασιών έρευνας.

Στις 18 Νοεμβρίου, η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο αναδιάρθρωσης και ενίσχυση για τα μη ευκόλως ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία της ολλανδικής τράπεζας ING¹⁴. Με βάση το κοινοποιηθέν σχέδιο αναδιάρθρωσης, η ING θα επιβαρυνθεί με σημαντικό μερίδιο του κόστους αναδιάρθρωσης και θα ανακτήσει τη μακροπρόθεσμη εμπορική βιωσιμότητά της, ενώ η ενίσχυση δεν θα επιφέρει αδικαιολόγητες στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό. Το σχέδιο αναδιάρθρωσης προβλέπει ότι η ING θα μειώσει το προφίλ κινδύνου και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων της και θα πωλήσει τις ασφαλιστικές της δραστηριότητες με την πάροδο του χρόνου. Επίσης, η ING θα εκχωρήσει, σύμφωνα με λεπτομερές χρονοδιάγραμμα υπό την εποπτεία των επιμελητών, μια επιχειρηματική μονάδα (Westland Utrecht Hypotheekbank (WUH) / Interadvies) για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στην ολλανδική αγοράς λιανικής τραπεζικής.

Ωστόσο, η χρηματοπιστωτική κρίση δεν αφορούσε μόνο τις κρατικές ενισχύσεις

24. Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση γέννησε επίσης προκλήσεις σχετικά με τους κοινοτικούς αντιμονοπωλιακούς κανόνες και τους κανόνες για τις συγκεντρώσεις. Από ουσιαστικής πλευράς, ήταν σημαντικό να συνεχιστεί η αυστηρή εφαρμογή των αντιμονοπωλιακών κανόνων και των κανόνων για τις συγκεντρώσεις, ώστε να διαφυλαχθεί η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και να διευκολυνθεί η έξοδός τους από την κρίση.
25. Στις απαρχές της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η Επιτροπή αντιμετώπισε περίπλοκα ζητήματα αρμοδιότητας βάσει του κανονισμού ΕΚ για τις συγκεντρώσεις. Πράγματι, προέκυψαν ερωτήματα σχετικά με το αν οι κρατικοποιήσεις χρηματοπιστωτικών οργανισμών έπρεπε να κοινοποιούνται στην Επιτροπή βάσει του κανονισμού περί συγκεντρώσεων, πράγμα που εξαρτάται από το αν η κρατικοποιημένη οντότητα θα παρέμενε οικονομική μονάδα με ανεξάρτητη εξουσία λήψης αποφάσεων ή όχι ή το αν η οντότητα αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί τμήμα μιας ενιαίας οικονομικής οντότητας, η οποία περιλαμβάνει και άλλες επιχειρήσεις που δέχονται κρατική ενίσχυση.
26. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η Επιτροπή δήλωσε ικανοποιημένη από το γεγονός ότι οι διακανονισμοί συμμετοχής διασφάλιζαν την ανεξαρτησία και, ως εκ τούτου, δεν ετίθετο θέμα συγκέντρωσης. Ωστόσο, στην περίπτωση της γερμανικής τράπεζας German Hypo Real Estate¹⁵ απαιτείτο κοινοποίηση συγκέντρωσης.
27. Η οικονομική κρίση δεν είχε ουσιαστικό αντίκτυπο στην πολιτική και την πρακτική της Επιτροπής σχετικά με τις δεσμεύσεις σε υποθέσεις συγκεντρώσεων. Οι διαρθρωτικές δεσμεύσεις, ιδίως οι εκχωρήσεις δραστηριοτήτων, εξακολουθούν να θεωρούνται ο καταλληλότερος τύπος διορθωτικών μέτρων, ώστε να προλαμβάνονται

¹⁴ [IP/09/1729](#).

¹⁵ Υπόθεση COMP/M.5508 SOFFIN/Hypo Real Estate.

κατά βιώσιμο τρόπο τα προβλήματα του ανταγωνισμού που θα μπορούσαν να προκύψουν από μια συγκέντρωση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, κατά την αξιολόγηση ενός αιτήματος για παράταση προθεσμίας για την εφαρμογή ενός διορθωτικού μέτρου, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τη δυσκολία εύρεσης αγοραστών λόγω του οικονομικού κλίματος που επικρατούσε. Ομοίως, οι διαδικασίες περί συγκεντρώσεων της Επιτροπής αποδείχθηκαν κατάλληλες για τον στόχο τους και μάλιστα υπό δύσκολες οικονομικές συνθήκες. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ενέκρινε έξι παρεκκλίσεις από την υποχρέωση αναστολής της εφαρμογής σε ορισμένες επείγουσες περιπτώσεις λόγω των οικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν, σεβόμενη ωστόσο πλήρως τη σαφώς καθορισμένη και αυστηρή πρακτική.

28. Στον αντιμονοπωλιακό τομέα, η Επιτροπή κλήθηκε να εξετάσει επιχειρήματα που αφορούσαν δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι εταιρείες σχετικά με την καταβολή προστίμων που είχε επιβάλει η Επιτροπή βάσει των αντιμονοπωλιακών κανόνων. Η Επιτροπή αναθεώρησε με προσοχή τις προϋποθέσεις για την «αδυναμία πληρωμής». Οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται μόνο στην περίπτωση που η καταβολή ολόκληρου του ποσού του προστίμου θα έβλαπτε ανεπανόρθωτα την οικονομική βιωσιμότητα της συγκεκριμένης επιχείρησης και θα συντελούσε στην απώλεια ολόκληρης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η Επιτροπή αξιολόγησε τα αιτήματα κατά περίπτωση. Ο ισχυρισμός της αδυναμίας πληρωμής έγινε δεκτός στην περίπτωση της Heat Stabilisers, πράγμα που οδήγησε σε σημαντική μείωση του προστίμου.

Η κρίση έπληξε και την πραγματική οικονομία

29. Καθώς τράπεζες άρχισαν να εφαρμόζουν τακτική απομόχλευσης και αποφυγής των κινδύνων σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι κατά το παρελθόν, οι επιχειρήσεις άρχισαν να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες πρόσβασης σε πιστώσεις. Στο πλαίσιο της προσπάθειάς της για την αντιμετώπιση της κρίσης, η Επιτροπή ενέκρινε τον Ιανουάριο του 2009 το «Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης»¹⁶. Το προσωρινό αυτό πλαίσιο (με ισχύ μέχρι το τέλος του 2010) παρέχει στα κράτη μέλη περισσότερες δυνατότητες να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της πιστωτικής στενότητας στην πραγματική οικονομία.
30. Το προσωρινό πλαίσιο εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια της Επιτροπής για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, δηλαδή στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας που εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2008 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η Επιτροπή τροποποίησε το προσωρινό πλαίσιο τον Φεβρουάριο του 2009¹⁷, για να παράσχει στα κράτη μέλη περισσότερες δυνατότητες να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της πιστωτικής στενότητας στην πραγματική οικονομία. Το τροποποιημένο πλαίσιο λαμβάνει υπόψη διαφορετικό επίπεδο διασφάλισης (ιδιαίτερα για τις χαμηλές βαθμολογίες) κατά τον υπολογισμό της επιτρεπτής προμήθειας εγγύησης. Τον Οκτώβριο, η Επιτροπή

¹⁶ ΕΕ C 83, της 7.4.2009, σ. 1. Η Επιτροπή αρχίζει να εφαρμόζει το προσωρινό πλαίσιο από τις 17 Δεκεμβρίου 2008, ημερομηνία κατά την οποία ενέκρινε κατ' αρχήν το περιεχόμενό του.

¹⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής –Τροποποίηση του Προσωρινού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης– εγκριθείσα στις 25 Φεβρουαρίου 2009.

ενέκρινε μια τροποποίηση του πλαισίου για να καταστήσει δυνατή τη χορήγηση ξεχωριστής συμβατής και περιορισμένης ενίσχυσης ύψους 15.000 EUR για τους αγρότες¹⁸. Τέλος, το πλαίσιο τροποποιήθηκε τον Δεκέμβριο κατά τρόπο ώστε να διευκολυνθεί περαιτέρω η πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ιδίως στα κράτη μέλη με χαμηλό εργατικό κόστος¹⁹.

31. Το προσωρινό πλαίσιο εστιάζει σε δυο στόχους: πρώτον, στη συνεχή πρόσβαση των επιχειρήσεων στις χρηματοδοτήσεις (π.χ. δίνοντας στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να χορηγήσουν κρατικές εγγυήσεις για δάνεια με μειωμένες προμήθειες ή επιχορηγούμενα επιτόκια για δάνεια και την εκχώρηση ποσών ύψους μέχρι 500.000 EUR ανά εταιρεία) και δεύτερον, στην ενθάρρυνση των εταιρειών να συνεχίσουν να επενδύουν σε ένα βιώσιμο μέλλον (π.χ. μέσω επιχορηγούμενων δανείων για την ανάπτυξη των πράσινων προϊόντων). Εκτός από τα προαναφερθέντα νέα μέτρα για τις ενισχύσεις, το προσωρινό πλαίσιο περιλαμβάνει προσωρινές προσαρμογές των ισχυουσών κατευθυντήριων γραμμών, υπό μορφή απλοποίησης των κανόνων για τις βραχυπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις και αύξησης των ανώτατων ορίων των επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων.
32. Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2009, η Επιτροπή είχε εγκρίνει 79 μέτρα σε 25 κράτη μέλη με στόχο τη σταθεροποίηση επιχειρήσεων και θέσεων απασχόλησης στην πραγματική οικονομία²⁰.
33. Το προσωρινό πλαίσιο αποτελεί οριζόντιο μέσο, το οποίο έδωσε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να στηρίζουν όλους τους τομείς της οικονομίας που είχαν πληγεί από την κρίση, συμπεριλαμβανομένης και της αυτοκινητοβιομηχανίας. Το προσωρινό πλαίσιο χρησιμοποιήθηκε ευρέως για τη στήριξη του κλάδου αυτού. Όπως και όλοι οι κλάδοι, ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας μπορεί να επωφεληθεί από ενισχύσεις ύψους μέχρι και 500.000 EUR ανά επιχείρηση για τα επόμενα δύο χρόνια (μικρά ποσά ενισχύσεων), κρατικές εγγυήσεις για δάνεια, επιδοτούμενα δάνεια (μεταξύ άλλων, ειδικά για τα «πράσινα» αυτοκίνητα) και διευκολύνσεις στην πρόσβαση σε επιχειρηματικά κεφάλαια για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ορισμένα από τα μέτρα που περιλαμβάνει το προσωρινό πλαίσιο αφορούν ιδιαίτερα τον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, καθώς επιτρέπουν τη χρηματοδότηση προγραμμάτων για την ανάπτυξη των οχημάτων χαμηλών εκπομπών.
34. Η Επιτροπή ενέκρινε ενισχύσεις για πράσινα προϊόντα που κοινοποίησαν η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία, η Γερμανία και η Ιταλία²¹. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, το Βέλγιο (περιφέρεια της Φλάνδρας) και η Ρουμανία έχουν θεσπίσει καθεστώτα εγγυήσεων και/ή επιδοτούμενων δανείων, από τα οποία μπορεί να επωφεληθεί ο

¹⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την τροποποίηση του προσωρινού κοινοτικού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης, με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση στη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης (EE C 261 της 31.10.2009, σ. 2).

¹⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την τροποποίηση του προσωρινού κοινοτικού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης, με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση στη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης (EE C 303 της 15.12.2009, σ. 6).

²⁰ Εκτός προσωρινών μέτρων στον τομέα της γεωργίας.

²¹ N11/2009 (Γαλλία), N72/2009 (Ηνωμένο Βασίλειο), N140/2009 (Ισπανία), N426/2009 (Γερμανία), N542/2009 (Ιταλία).

κλάδος της αυτοκινητοβιομηχανίας (μεταξύ άλλων)²². Για παράδειγμα, επιδοτούμενο δάνειο 1,5 δισεκατ. EUR χορηγήθηκε από τη Γερμανία στην Opel μετά την πτώχευση της μητρικής της General Motors²³, ενώ η Γαλλία χορήγησε τόσο στην Renault όσο και την PSA επιδοτούμενα δάνεια ύψους 3 δισεκατ. EUR²⁴. Επιπλέον, τον Ιούνιο η Επιτροπή ενέκρινε κρατική εγγύηση που κοινοποίησε η Σουηδία σχετικά με δάνειο της ΕΤΕπ για τη Volvo Cars²⁵.

35. Τέλος, σύμφωνα με το προσωρινό πλαίσιο, τα κράτη μέλη έπρεπε να επανέλθουν ενημερώνοντας την Επιτροπή μέχρι τις 31 Οκτωβρίου σχετικά με την εφαρμογή του και την αποτελεσματικότητά του σε ό,τι αφορά την επανενεργοποίηση του τραπεζικού δανεισμού και τη στήριξη των επιχειρήσεων²⁶. Η Επιτροπή κατάρτισε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο δημοσιεύθηκε στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού, ώστε να λάβει τα σχόλια των ενδιαφερομένων μερών. Γενικά, τα κράτη μέλη χαρακτήρισαν το προσωρινό πλαίσιο ως ένα χρήσιμο μηχανισμό, ο οποίος πρόσφερε σημαντική στήριξη στις επιχειρήσεις. Επίσης, επιβεβαίωσαν ότι οι επιχειρήσεις εξακολουθούσαν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε ό,τι αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις, πράγμα που δικαιολογούσε τη συνέχιση του προσωρινού πλαισίου κατά τη διάρκεια του 2010. Τα κράτη μέλη εφάρμοσαν κυρίως το μέτρο των 500k (χορήγηση 500.000 EUR ανά επιχείρηση) και τις επιδοτούμενες εγγυήσεις.

Εγκριθείσες ενισχύσεις και κόστος

36. Από τον Οκτώβριο του 2008 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2009, η Επιτροπή ενέκρινε 73 αποφάσεις σχετικά με 33 καθεστώτα και 68 αποφάσεις σχετικά με επί μέρους μέτρα για 38 τράπεζες. Αυτές οι 141 αποφάσεις αφορούν 21 κράτη μέλη. Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα τους, κάποιες από αυτές τις αποφάσεις ελήφθησαν μέσα σε μια νύχτα, ώστε να αποφευχθούν οι αλυσιδωτές αντιδράσεις και η κατάρρευση μεγάλου τμήματος του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ.
37. Από τον Οκτώβριο 2008 μέχρι το τέλος του 2009, η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα κρατικής ενίσχυσης σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ύψους περίπου 3,63 τρισεκατ. EUR (ποσό που αντιστοιχεί στο 29% του ΑΕΠ των ΕΕ-27).
38. Σε ό,τι αφορά την πραγματική οικονομία, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2009, η Επιτροπή είχε εγκρίνει 79 μέτρα κρατικών ενισχύσεων σε 25 κράτη μέλη. Στα μέτρα αυτά,

²² Βλ. για παράδειγμα N23/2009 (Γαλλία), N71/2009 (Ηνωμένο Βασίλειο), N27/2009 (Γερμανία), N117/2009 (Φλαμανδική περιοχή/Βέλγιο), N286/2009(Ρουμανία) για τα καθεστώτα εγγυήσεων, N38/2009 (Γερμανία), N15/2009 (Γαλλία), N257/2009 (Ηνωμένο Βασίλειο) για τα καθεστώτα επιδοτούμενων δανείων.

²³ Βλ. http://www.bundesregierung.de/nn_774/Content/DE/Artikel/2009/11/2009-11-26-opel.html

²⁴ Βλ. <http://www.gouvernement.fr/gouvernement/automobile-le-plan-d-aide-en-chiffres>

²⁵ Υπόθεση N 80/2009: η Volvo Cars, θυγατρική της Ford, υπέβαλε αίτηση για δάνειο 200 εκατ. EUR από την ΕΤΕπ για ένα πρόγραμμα αξίας 2 δισεκατ. EUR για Ε&Α στον τομέα των πράσινων τεχνολογιών. Η έγκριση της ΕΤΕπ δόθηκε με την προϋπόθεση να λάβει κρατική εγγύηση για το δάνειο. Στις 5 Ιουνίου 2009, η Επιτροπή ενέκρινε την κοινοποιηθείσα εγγύηση, το 90% της οποίας με βάση το προσωρινό πλαίσιο και το 10% ως ελεύθερο ενίσχυσης καθώς το τέλος της συνάδει με τις συνθήκες της αγοράς.

²⁶ Βλ. σημείο 6 της ανακοίνωσης της Επιτροπής – Προσωρινό κοινοτικό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης (ΕΕ C 16 της 21.1.2009, σ. 1).

συμπεριλαμβάνονταν 18 για εγγυήσεις, 11 για βραχυπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις, εννέα για δάνεια με μειωμένο επιτόκιο, έξι για μέτρα περί επιχειρηματικών κεφαλαίων και πέντε για δάνεια με μειωμένο επιτόκιο για πράσινα προϊόντα. Πολλά από τα εγκριθέντα μέτρα (30) αφορούσαν τη χορήγηση ποσών ύψους μέχρι και 500.000 EUR ανά επιχείρηση.

39. Σύμφωνα με τον πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του φθινοπώρου του 2009, ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων αυξήθηκε το 2008 από περίπου 0,5% του ΑΕΠ σε 2,2% του ΑΕΠ ή κατά 279,6 δισεκατ. EUR λόγω της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Οι ενισχύσεις που σχετίζονται με την κρίση αντιστοιχούσαν περίπου στο 1,7% ή 212,2 δισεκατ. EUR και αφορούσαν ενισχύσεις χρηματοπιστωτικών οργανισμών και μόνο²⁷. Οι ενισχύσεις για την πραγματική οικονομία με βάση το προσωρινό πλαίσιο ξεκίνησαν να εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη μόλις το 2009. Πέρα από τα σχετικά με την κρίση μέτρα, το σύνολο των ενισχύσεων ανήλθε το 2008 στο 0,5% του ΑΕΠ ή 67,4 δισεκατ. EUR, επίπεδο παρόμοιο με εκείνο του 2007 καθώς και των προηγούμενων ετών. Οι ενισχύσεις κατευθύνονταν κυρίως προς οριζόντιους στόχους κοινού ενδιαφέροντος (88% κατά μέσο όρο), από τους οποίους οι περιφερειακές ενισχύσεις, η έρευνα και η ανάπτυξη και οι περιβαλλοντικές ενισχύσεις αντιστοιχούσαν περίπου στα δύο τρίτα των ενισχύσεων, ενώ παρουσίασαν μείωση οι ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης. Παρ' όλο που δεν έχουμε ακόμα στη διάθεσή μας τα στοιχεία για το 2009, ο όγκος και το μερίδιο της μη χρηματοδοτικής ενίσχυσης για το 2009 δεν αναμένεται να παρουσιάσουν δραματικές αλλαγές.

Συμπέρασμα

40. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία σχετικά με τα οφέλη της κρατικής ενίσχυσης που χορηγήθηκε στον τραπεζικό και τον ασφαλιστικό τομέα. Η εισφορά ρευστότητας εμπόδισε την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συνέβαλε στο εκ νέου άνοιγμα των αγορών. Επίσης, πρόσφερε περισσότερα κεφάλαια στην πραγματική οικονομία και βοήθησε τις χρηματοπιστωτικές αγορές να ομαλοποιήσουν περισσότερο τη λειτουργία τους. Στο πλαίσιο της κρίσης, η πολιτική ανταγωνισμού συνέβαλε στην ενδυνάμωση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας και δημιούργησε τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ύπαρξη σταθερών κεφαλαιαγορών σε βραχυπρόθεσμο και πιο μακροπρόθεσμο επίπεδο. Η έγκαιρη παρέμβαση της Επιτροπής περιόρισε επίσης τον αντίκτυπο της πιστωτικής στενότητας στην πραγματική οικονομία. Εξίσου σημαντικό είναι, τέλος, το γεγονός ότι η χρήση των κανόνων ανταγωνισμού συνέβαλε στην προστασία των χρημάτων των φορολογουμένων.
41. Η πολιτική του ανταγωνισμού δεν έχει στατικό και άκαμπτο χαρακτήρα. Αντιθέτως, λαμβάνει υπόψη τη μεταβαλλόμενη οικονομική πραγματικότητα. Αυτός ο συνδυασμός των αυστηρών αρχών και των ευέλικτων διαδικασιών έδωσε τη δυνατότητα στην πολιτική ανταγωνισμού, και ιδιαίτερα στις κρατικές ενισχύσεις, να

²⁷

Ο μέγιστος όγκος των μέτρων που ενέκρινε η Επιτροπή και θέσπισαν τα κράτη μέλη το 2008 για τη σταθεροποίηση των κεφαλαιαγορών ανήλθε σε 3361 δισεκατ. EUR. Σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις που υπέβαλαν τα κράτη μέλη, εφάρμοσαν μέτρα των οποίων η ονομαστική αξία ανήλθε στα 958 δισεκατ. EUR. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις, το στοιχείο ενίσχυσης των μέτρων στήριξης που ελήφθησαν το 2008 –ως ενδεικτικό των οφελών που παρείχε το κράτος στους επωφελούμενους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς– ανήλθε σε 212,2 δισεκατ. EUR.

διαδραματίσουν εποικοδομητικό και σταθεροποιητικό ρόλο στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της ΕΕ και την πραγματική οικονομία.

1 ΜΕΣΑ

1.1 Έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων

1.1.1. Διαμόρφωση και εφαρμογή των κανόνων

42. Η εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τις κρατικές ενισχύσεις (ΣΔΚΕ)²⁸ συνεχίστηκε το 2009 με την υιοθέτηση των εγγράφων καθοδήγησης σχετικά με τις ενισχύσεις για επιμόρφωση²⁹ και τις ενισχύσεις για εργαζομένους σε μειονεκτική θέση³⁰ ή με αναπηρία. Επίσης, καταρτίστηκαν κατευθυντήριες οδηγίες για την ενδεδειγμένη αξιολόγηση των περιφερειακών ενισχύσεων σε μεγάλα επενδυτικά προγράμματα³¹. Οι αρχές που περιγράφονταν λεπτομερώς σε αυτές τις κατευθυντήριες οδηγίες εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά στην υπόθεση της Dell Πολωνίας³², όπου η Επιτροπή έκρινε ότι το επενδυτικό σχέδιο της Dell για δημιουργία κατασκευαστικής μονάδας στο Λότζ θα συνέβαλε σημαντικά στην περιφερειακή ανάπτυξη και ότι τα οφέλη αυτά αντισταθμίζουν τυχόν αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό.
43. Η Επιτροπή επίσης διευκρίνισε μερικές πτυχές της εφαρμογής του πακέτου για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος μέσω απαντήσεων σε 16 ερωτήσεις που τέθηκαν στο πλαίσιο της διαδραστικής υπηρεσίας πληροφόρησης³³.
44. Η Επιτροπή παρέτεινε την ισχύ των κριτηρίων αξιολόγησης για τις κρατικές ενισχύσεις που περιλαμβάνονταν στην ανακοίνωση του 2001 για τον κινηματογράφο³⁴ μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2012³⁵.
45. Η Επιτροπή παρέτεινε μέχρι τον Οκτώβριο του 2012 την ισχύ των τρεχουσών κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων³⁶. Με βάση αυτές τις

²⁸ Σχέδιο δράσης για τις κρατικές ενισχύσεις– Λιγότερες και καλύτερα στοχευμένες κρατικές ενισχύσεις : οδικός χάρτης για τη μεταρρύθμιση των κρατικών ενισχύσεων 2005-2009 (COM(2005)107 τελικό, 7.6.2005).

²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής – κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας περιπτώσεων κρατικών ενισχύσεων για επαγγελματική εκπαίδευση οι οποίες κοινοποιούνται μεμονωμένα (ΕΕ C 188 της 11.8.2009, σ. 1).

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής- κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων για εργαζομένους σε μειονεκτική θέση και εργαζόμενους με αναπηρία που υπόκεινται σε υποχρέωση κοινοποίησης μεμονωμένων ενισχύσεων (ΕΕ C 188 της 11.8.2009, σ. 6).

³¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα κριτήρια για την αναλυτική αξιολόγηση των περιφερειακών ενισχύσεων προς μεγάλα επενδυτικά σχέδια (ΕΕ C 223 της 16.9.2009, σ 3).
C 46/2008.

³² http://ec.europa.eu/services_general_interest/registration/form_en.html

³³ Ανακοίνωση σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές που αφορούν τα κινηματογραφικά και τα άλλα οπτικοακουστικά έργα, ΕΕ C 43 της 16.2.2002, σ. 6.

³⁴ Ανακοίνωση σχετικά με τα κριτήρια αξιολόγησης των κρατικών ενισχύσεων που καθορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές που αφορούν τα κινηματογραφικά και τα άλλα οπτικοακουστικά έργα (ανακοίνωση για τον κινηματογράφο) της 26ης Σεπτεμβρίου 2001, ΕΕ C 31 της 7.2.2009, σ. 1.

³⁵ Παράταση ισχύος των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (ΕΕ C 156 της 9.7.2009, σ. 3).

κατευθυντήριες γραμμές η Επιτροπή ενέκρινε την ενίσχυση που χορήγησε και σχεδίασε η Πολωνία στην Gdansk Shipyard και ολοκλήρωσε την ενδεδειγμένη έρευνα που είχε ξεκινήσει τον Ιούνιο του 2005.

46. Επίσης, τον Ιούλιο εξέδωσε αναθεωρημένη ανακοίνωση για τις ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις, ώστε να προσφέρει περισσότερη σαφήνεια στην αξιολόγηση των νέων υπηρεσιών των μέσων ενημέρωσης που χρηματοδοτούνται από δημόσια κονδύλια³⁷.
47. Τον Σεπτέμβριο, η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων στη δημόσια χρηματοδότηση για την ταχεία ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων και ασχολήθηκε, επίσης, με τη δημόσια χρηματοδότηση με στόχο την ανάπτυξη των λεγόμενων ευρυζωνικών δικτύων νέας γενιάς³⁸. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην παροχή ισότιμης ευρυζωνικής κάλυψης σε προσιτές τιμές στους ευρωπαίους πολίτες.

1.1.2. Έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων – η δέσμη μέτρων απλούστευσης

48. Η δέσμη μέτρων απλούστευσης που τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου περιλαμβάνει τον κώδικα βέλτιστων πρακτικών³⁹ και μια ανακοίνωση σχετικά με μια απλοποιημένη διαδικασία⁴⁰. Στόχος και των δυο είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασιών της Επιτροπής.

1.1.3. Πολιτική ανάκτησης

49. Η ανάκτηση των παράνομων κρατικών ενισχύσεων δεν θεωρείται ποινή, αλλά μέσο για την επαναφορά στην πριν από τη χορήγηση παράνομης ή αθέμιτης ενίσχυσης κατάσταση. Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου, το ποσό των ανακτηθεισών παράνομων και ασύμβατων ενισχύσεων αυξήθηκε από 2,3 δισεκατ. EUR τον Δεκέμβριο του 2004 σε 10,4 δισεκατ. EUR. Το ποσοστό παράνομων και ασύμβατων ενισχύσεων που μένει να ανακτηθούν παρουσίασε την ανάλογη εξέλιξη (από 75% στο τέλος του 2004 μειώθηκε στο 12% την 31η Δεκεμβρίου 2009). Ωστόσο, το ποσοστό του συνολικού ανακτηθέντος ποσού παρουσίασε μικρή μείωση μεταξύ του 2008 και του 2009 (από 90,9% στο 88%), λόγω επτά νέων αποφάσεων ανάκτησης που εκδόθηκαν το 2009 και των υψηλών ποσών ενισχύσεων που προέβλεπαν⁴¹ αρκετές αποφάσεις του 2008.

³⁷ Ανακοίνωση με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση της 2ας Ιουλίου 2009, EE C 257 της 27.10.2009.

³⁸ Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων, EE C 235 της 30.9.2009, σ. 7.

³⁹ Κώδικας βέλτιστων πρακτικών για τη διεξαγωγή διαδικασιών που αφορούν τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων (EE C 136 της 16.6.2009, σσ. 13-20).

⁴⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με απλοποιημένη διαδικασία για την εξέταση ορισμένων κατηγοριών κρατικών ενισχύσεων (EE C 136 της 16.6.2009, σσ. 3-12).

⁴¹ Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η Επιτροπή δεν μπορεί πάντα να προσδιορίζει το ποσό της ενίσχυσης που πρέπει να ανακτηθεί (σε τέτοιες περιπτώσεις, οι αποφάσεις της Επιτροπής περιλαμβάνουν πληροφορίες που δίνουν στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να προσδιορίσει το ποσό της ενίσχυσης).

1.1.4. Εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια

50. Τον Απρίλιο, η Επιτροπή εξέδωσε νέα ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια⁴². Στόχος του εγγράφου αυτού είναι να παράσχει διεξοδική καθοδήγηση για όλες τις πτυχές των προσφυγών ιδιωτών για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων. Έτσι, η Επιτροπή προσφέρει στα εθνικά δικαστήρια πιο πρακτικούς και πιο εύχρηστους υποστηρικτικούς μηχανισμούς κατά την καθημερινή εκτέλεση των καθηκόντων τους, καθώς οι εθνικοί δικαστές θα έχουν τη δυνατότητα να ζητούν από την Επιτροπή πληροφορίες που διαθέτει και/ή τη γνώμη της για την εφαρμογή της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις.

1.1.5. Παρακολούθηση των μέτρων για τις κρατικές ενισχύσεις

51. Από το 2006, η Επιτροπή επιτείνει συνεχώς την «εκ των υστέρων παρακολούθηση» των βασικών μορφών ενίσχυσης που εμπίπτουν στους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία (ΚΑΚ) και επομένως δεν υπόκεινται πλέον στην υποχρέωση κοινοποίησης. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρακολούθησης των πρώτων τριών ετών φανερώνει ότι, γενικά, οι υπάρχουσες δομές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις (καθεστώτα και ΚΑΚ) λειτουργούν ικανοποιητικά. Όλα τα κράτη μέλη συνεργάζονται με την Επιτροπή, αν και πολλά υπέβαλαν τις πληροφορίες που τους ζητήθηκαν με σημαντική καθυστέρηση. Επίσης, το Πρωτοδικείο εξέδωσε απόφαση⁴³ που επιβεβαιώνει τη νομιμότητα των ελέγχων αυτών.

1.1.6. Οριζόντιες κρατικές ενισχύσεις

52. Το 2009, η Επιτροπή ενέκρινε 29 καθεστώτα ενισχύσεων και εξέδωσε τέσσερις αποφάσεις μη χορήγησης ενίσχυσης με βάση το κοινοτικό πλαίσιο για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία⁴⁴. Δεκαεννέα από τα μέτρα αυτά ήταν προγράμματα που αφορούσαν καθαρά την Ε&Α, δύο ήταν προγράμματα προσανατολισμένα προς την καινοτομία και δώδεκα είχαν μικτό χαρακτήρα, εξυπηρετώντας τόσο τους στόχους της Ε&Α όσο και εκείνους της καινοτομίας. Επιπλέον, μετά από ενδελεχή οικονομική αξιολόγηση, η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβάλλει αντιρρήσεις στις εννέα μεμονωμένα κοινοποιήσιμες ενισχύσεις για μεγάλα προγράμματα Ε&Α. Επίσης, έλεγξε τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν σχετικά με ενισχύσεις για 73 άλλα προγράμματα Ε&Α, που υπερέβησαν τα 3 εκατ. EUR χωρίς, ωστόσο, να εμπίπτουν στην υποχρέωση μεμονωμένης κοινοποίησης.

53. Σε ό,τι αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν για προγράμματα Ε&Α με βάση τον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία (ΓΚΑΚ)⁴⁵, υπήρχαν 51 προγράμματα για τη βασική έρευνα, 186 για την βιομηχανική έρευνα και 181 για την πειραματική ανάπτυξη. Παράλληλα, τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τον ΓΚΑΚ για μέτρα που σχετίζονταν με την καινοτομία, 57 εκ των οποίων αφορούσαν δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. 26 νέες καινοτόμες επιχειρήσεις, 47 συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες στήριξης σχετικά με την καινοτομία και 23 δανεισμό προσωπικού με υψηλή εξειδίκευση.

⁴² ΕΕ C 85 της 9.4.2009, σ. 1.

⁴³ Απόφαση για την υπόθεση T-376/07, Γερμανία κατά Επιτροπής, 25.11.2009.

⁴⁴ ΕΕ C 323 της 30.12.2006, σ. 1.

⁴⁵ ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 3.

54. Σε ό,τι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, η Επιτροπή ενέκρινε 34 καθεστώτα ενίσχυσης και τέσσερα μεμονωμένα αιτήματα, τα περισσότερα από τα οποία εντός του πλαισίου των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος⁴⁶. Επιπλέον, η Επιτροπή περάτωσε μια περίπτωση, καθώς δεν αποτελούσε κρατική ενίσχυση. Επίσης, κατόπιν επίσημης διαδικασίας έρευνας η Επιτροπή έλαβε δύο αρνητικές αποφάσεις, μια απόφαση υπό προϋποθέσεις και μια θετική. Παράλληλα, αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επίσημης διερεύνησης σε άλλες τέσσερις περιπτώσεις που αφορούσαν περιβαλλοντικές ενισχύσεις.
55. Στον τομέα της χρηματοδότησης με επιχειρηματικά κεφάλαια για ΜΜΕ και στη συνέχεια έξι καθεστώτων ενίσχυσης που εγκρίθηκαν βάσει του προσωρινού πλαισίου, η Επιτροπή ενέκρινε 25 μέτρα βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για τα επιχειρηματικά κεφάλαια⁴⁷, 16 εκ των οποίων πληρούσαν τις διατάξεις «ασφαλούς λιμένα» που επέτρεπαν απλοποιημένη εκτίμηση. Η Επιτροπή αξιολόγησε ενδελεχώς τη συμβατότητα των μέτρων σε επτά άλλες περιπτώσεις και θεώρησε ότι δεν περιελάμβαναν κρατική ενίσχυση στις υπόλοιπες δύο περιπτώσεις. Επιπλέον, το 2009 εφαρμόστηκαν 13 επιπρόσθετα καθεστώτα ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ, τα οποία επίσης ξεκίνησαν να χρησιμοποιούνται από τα κράτη μέλη για περιπτώσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων.
56. Συνολικά, η Επιτροπή ενημερώθηκε για 971 μέτρα σχετικά με ενισχύσεις που εφαρμόστηκαν το 2009 βάσει του ΓΚΑΚ. Πέρα από τους προαναφερθέντες στόχους, τα απηλλαγμένα αυτά μέτρα για τις ενισχύσεις κάλυπταν επίσης τους τομείς της ενίσχυσης για την απασχόληση, την κατάρτιση, την προστασία του περιβάλλοντος⁴⁸, καθώς επίσης και τις περιφερειακές ενισχύσεις.
57. Στον τομέα των περιφερειακών ενισχύσεων, το 2009 η Επιτροπή ενέκρινε 45 προγράμματα, κυρίως βάσει των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο 2007-2013⁴⁹. Επίσης, ενέκρινε 12 ad hoc μέτρα για ενισχύσεις υπέρ μεμονωμένων επιχειρήσεων για επενδύσεις σε τομείς βάσει των χαρτών για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο 2007-2013⁵⁰. Σύμφωνα με τις ίδιες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο 2007-2013, εγκρίθηκαν κρατικές ενισχύσεις για εννέα μεγάλα επενδυτικά προγράμματα⁵¹ και κινήθηκε επίσημη διαδικασία έρευνας στην περίπτωση δύο άλλων τέτοιων

⁴⁶ EE C 82 της 1.4.2008, σ. 1.

⁴⁷ EE C 194 της 18.8.2006, σ. 2.

⁴⁸ 124 μέτρα σχετικά με τις ενισχύσεις. [Περισσότερες πληροφορίες θα διατεθούν το 2010 με βάση τις εθνικές ετήσιες εκθέσεις για το 2009.](#)

⁴⁹ EE C 54 της 4.3.2006.

⁵⁰ Οι αποφάσεις είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα :

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.html

⁵¹ Στον ενεργειακό τομέα: Υπόθεση N538/2008 Ersol Thin Film, Υπόθεση N453/2008 Sunfilm AG, Υπόθεση N539/2008 ASI Industries/Ersol Solar Energy, Υπόθεση N180/2009 EnPlus Centrale Termoelettrica di San Severo. Στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας: Υπόθεση N473/2008 Ford Ισπανίας, Υπόθεση N671/2008 Ενίσχυση για την Mercedes Benz Manufacturing Ουγγαρίας, Υπόθεση N635/2008 Fiat Σικελίας, Υπόθεση N674/2008 Volkswagen Σλοβακίας. Στη βιομηχανία χάρτου: Υπόθεση N203/2008 Hamburger Spremberg GmbH.

προγραμμάτων⁵², καθώς επίσης και για μία περίπτωση *ad hoc* περιφερειακής ενίσχυσης⁵³. Τέλος, η Επιτροπή περάτωσε την επίσημη διαδικασία έρευνας σχετικά με δύο άλλα μεγάλα επενδυτικά προγράμματα λαμβάνοντας θετική απόφαση⁵⁴.

58. Βάσει του προσωρινού πλαισίου, το 2009, η Επιτροπή εξέδωσε 30 αποφάσεις εγκρίνοντας περιορισμένα ποσά συμβατών καθεστώτων ενίσχυσης, 15 αποφάσεις για την έγκριση μέτρων κρατικών ενισχύσεων με τη μορφή εγγύησης και 9 αποφάσεις για την έγκριση μέτρων με τη μορφή επιδοτούμενων επιτοκίων.

1.1.7. Κρατικές ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα

59. Κατά τη διάρκεια του 2009, η Επιτροπή ενέκρινε ενισχύσεις για τον τομέα του άνθρακα στη Γερμανία⁵⁵, τη Σλοβακία⁵⁶ και την Ισπανία⁵⁷. Στόχος των ενισχύσεων αυτών είναι η ενίσχυση της πρόσβασης σε αποθέματα άνθρακα και η αναδιάρθρωση του τομέα σε αυτές τις χώρες.

60. Ενόψει της επικείμενης λήξης της ισχύος του κανονισμού 1407/2002⁵⁸ (την 31η Δεκεμβρίου 2010), η Επιτροπή πραγματοποίησε δημόσια διαβούλευση για τις μελλοντικές πολιτικές επιλογές σχετικά με τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανία του άνθρακα⁵⁹.

1.1.8. Κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας

61. Η Επιτροπή αξιολογεί τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας βάσει των «κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας για την περίοδο 2007 έως 2013»⁶⁰. Το 2009, η Επιτροπή κατέγραψε 139 νέες περιπτώσεις κρατικής ενίσχυσης και εξέδωσε 146 αποφάσεις.

62. Στο πλαίσιο της τροποποίησης του προσωρινού πλαισίου, το μέγιστο ποσό ενίσχυσης σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις μπορεί να χορηγηθεί μόνο μία φορά μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010. Οποιαδήποτε γεωργική ενίσχυση ήσσονος σημασίας (*de minimis*) που έχουν λάβει μεμονωμένες επιχειρήσεις από την αρχή του 2008 σύμφωνα με τον κανονισμό της Επιτροπής (ΕΚ) αριθ. 1535/2007⁶¹ πρέπει να αφαιρεθεί από αυτό το ποσό.

⁵² Υπόθεση N113/2009 Ενίσχυση για την Audi Hungaria Motor Ltd, υπόθεση N588/2008 Petróleos de Portugal – Petrogal S.A.

⁵³ Υπόθεση N357/2008 Fri-el Acerra s.r.l.

⁵⁴ Υπόθεσης C21/2008 Sovello Ag (πρώην EverQ) και N46/2008 Ενίσχυση στην Dell Πολωνίας.

⁵⁵ Υπόθεση N563/2008 *Ενίσχυση προς τη γερμανική βιομηχανία άνθρακα το 2008* (ΕΕ C 199 της 25.8.2009, σ. 1).

⁵⁶ Υπόθεση N347/2009 – Δημοκρατία της Σλοβακίας, Baňa Dolina a.s.

⁵⁷ Υπόθεση NN20/2009, πρώην N647/2008 *Ενίσχυση προς τη βιομηχανία του άνθρακα για την περίοδο 2008-2010* (ΕΕ C 234 της 29.9.2009, σ. 5).

⁵⁸ ΕΕ L 205 της 2.8.2002, σ.1.

⁵⁹ http://ec.europa.eu/energy/coal/consultations/2009_07_15_en.htm

⁶⁰ Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας για την περίοδο 2007-2013 (ΕΕ C 319 της 27.12.2006, σ. 1).

⁶¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1535/2007 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2007, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (*de minimis*) στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων (ΕΕ L 337 της 21.12.2007, σ. 35).

1.2 Αντιμονοπωλιακοί κανόνες – Άρθρα 101, 102 και 106 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ

1.2.1. Διαμόρφωση και εφαρμογή των κανόνων

Έκθεση για τη λειτουργία του κανονισμού 1/2003

63. Στις 29 Απριλίου, η Επιτροπή υιοθέτησε την έκθεσή της για τη λειτουργία του κανονισμού του Συμβουλίου αριθ. 1/2003⁶². Η έκθεση αξιολογεί τον τρόπο με τον οποίο εξελίχθηκε ο εκσυγχρονισμός των κανόνων εφαρμογής της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΕ από την έναρξη ισχύος του κανονισμού την 1η Μαΐου 2004. Αναφέρεται στην αποκτηθείσα εμπειρία σε όλους τους τομείς μείζονος σημασίας που καλύπτει ο κανονισμός και αξιολογεί την πρόοδο που σημειώθηκε χάρη στη θέσπιση νέων μέσων και μεθόδων εργασίας. Η έκθεση επίσης δίνει έμφαση σε ορισμένες πτυχές που χρήζουν περαιτέρω αξιολόγησης.

Εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΕ από ιδιωτικούς φορείς

64. Οι αντιμονοπωλιακοί κανόνες της ΕΕ έχουν άμεση ισχύ και, ως εκ τούτου, εκχωρούν δικαιώματα σε άτομα, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος σε αποζημίωση, που μπορεί να εφαρμοστεί από τα εθνικά δικαστήρια (private enforcement). Η Επιτροπή ξεκίνησε ένα πρόγραμμα πολιτικής με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αγωγών αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΕ, και το 2008 εξέδωσε Λευκή Βίβλο σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΚ⁶³ διατυπώνοντας συγκεκριμένες προτάσεις. Οι προτάσεις της Λευκής Βίβλου περιλαμβάνουν: (α) διευκρίνιση σχετικά με το είδος της αποζημίωσης που μπορεί να απαιτηθεί και από ποιον, (β) διευκόλυνση της θέσης των καταναλωτών και άλλων έμμεσων θυμάτων σε περίπτωση που υπέστησαν παράνομη επιπλέον επιβάρυνση, (γ) βελτίωση της αποδοτικότητας των παρεπόμενων αγωγών αποζημίωσης προβλέποντας ότι οι τελικές αποφάσεις παράβασης των εθνικών αρχών ανταγωνισμού αποτελούν επαρκή απόδειξη παράβασης, (δ) διασφάλιση της δυνατότητας των εναγόντων να έχουν ισότιμη πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία μέσω κοινοποίησης στο δικαστήριο, (ε) εξασφάλιση αποτελεσματικών συλλογικών προσφυγών, και (στ) προτάσεις κανόνων για τη διασφάλιση της ομαλής αλληλεπίδρασης μεταξύ της επιβολής της νομοθεσίας από ιδιωτικούς και από δημόσιους φορείς, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των προγραμμάτων επιεικούς μεταχείρισης.
65. Τον Μάρτιο του 2009, τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσαν γνωμοδοτήσεις υποστηρίζοντας την προσέγγιση της Λευκής Βίβλου. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής ξεκίνησαν να εξετάζουν τα τεχνικά μέσα, τα οποία θα είναι σχεδιασμένα για την επίτευξη των στόχων της Λευκής Βίβλου λαμβάνοντας ταυτόχρονα δεόντως υπόψη τις γνωμοδοτήσεις και τα σχόλια που έλαβαν κατά τη δημόσια διαβούλευση. Επιπλέον, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προετοιμάζουν μη δεσμευτικές κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τον υπολογισμό των αποζημιώσεων.

⁶² COM(2009)206 τελικό, συνοδευόμενο από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC(2009)574 τελικό.

⁶³ COM(2008)165 τελικό, βλ. <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/index.html>

Συμπράξεις

66. Το 2009 η Επιτροπή εξέδωσε έξι αποφάσεις σχετικά με τις συμπράξεις (καρτέλ)⁶⁴ επιβάλλοντας πρόστιμα ύψους 1,62 δισεκατ. EUR σε 43 επιχειρήσεις⁶⁵. Συνέχισε να δίνει μεγάλη προτεραιότητα στον εντοπισμό και τη διερεύνηση των συμπράξεων, καθώς και στην επιβολή κυρώσεων. Για πρώτη φορά, εξέδωσε αποφάσεις που αφορούσαν επιχειρήσεις στη Σλοβακία και τη Σλοβενία (υπόθεση *Calcium Carbide* – σχετικά με σκόνη και κόκκους ανθρακασβεστίου για τη μεταλλουργική βιομηχανία και τη βιομηχανία φυσικού αερίου). Η καταπολέμηση των συμπράξεων με διεθνή διάσταση αποδείχθηκε πολύ επιτυχής και συνοψίζεται στις αποφάσεις σχετικά με τις υποθέσεις *Marine Hoses*⁶⁶ (σύμπραξη κατανομής της αγοράς και καθορισμού τιμών σχετικά με τους θαλάσσιους σωλήνες, που χρησιμοποιούνται για τη φόρτωση πετρελαίου και άλλων παράγωγων προϊόντων από εγκαταστάσεις ανοιχτής θάλασσας σε πλοία και την εκ νέου εκφόρτωσή τους σε εγκαταστάσεις ανοιχτής θάλασσας, για την οποία η ΕΕ συνεργάστηκε με τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιαπωνία), *Power Transformers*⁶⁷ (συμφωνία κατανομής της αγοράς μεταξύ ευρωπαϊκών και ιαπώνων παραγωγών μετασχηματιστών ισχύος, αυτόματων μετασχηματιστών και πηνίων αντισταθμίσεως με εύρος τάσης 380 kV και άνω) και *Heat Stabilisers* (σύμπραξη κατανομής της αγοράς και καθορισμού τιμών σχετικά με τα πλαστικά πρόσθετα, η οποία περιελάμβανε ευρωπαϊκές, αμερικανικές και ελβετικές εταιρείες).
67. Μετά την ακύρωση από το Πρωτοδικείο της απόφασης για την υπόθεση *Concrete Reinforcing Bars* (ράβδοι οπλισμού σκυροδέματος) το 2007⁶⁸, στις 30 Σεπτεμβρίου η Επιτροπή εξέδωσε εκ νέου την αρχική της απόφαση του 2002 και διατήρησε και τις οκτώ επιχειρήσεις επιβάλλοντας σχεδόν το ίδιο πρόστιμο σε όλες⁶⁹.

Άλλες συμφωνίες και συντονισμένες πρακτικές

68. Για την εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας σε υποθέσεις που δεν αφορούν συμπράξεις, η Επιτροπή εξέδωσε στις 14 Οκτωβρίου απόφαση δέσμευσης⁷⁰ που καθιστά νομικά δεσμευτικές τις δεσμεύσεις που υπέβαλε η Διεθνής Ένωση Νηογνωμόνων (IACS) για την αντιμετώπιση προβληματισμών που εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια διερεύνησης βάσει του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ στην παγκόσμια αγορά ταξινόμησης πλοίων.
69. Το 2009 πραγματοποιήθηκε αναθεώρηση ορισμένων ΚΑΚ και, κατά περίπτωση, των συνοδευτικών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά την εφαρμογή του άρθρου 101 της

⁶⁴ Υποθέσεις COMP/39406 Εύκαμπτοι θαλάσσιοι σωλήνες, COMP/39401 *E.on/GDF*; COMP/39396 Ανθρακασβέστιο, COMP/37956 Πλήρεις ράβδοι οπλισμού για τσιμέντο (*επανεκδόση*), COMP/39129 *Μετασχηματιστές ισχύος* και COMP/38589 *Σταθεροποιητές θερμότητας*.

⁶⁵ Περιλαμβάνει οντότητες στις οποίες δεν επιβλήθηκαν πρόστιμα, όπως όσες αιτήθηκαν επεικική μεταχείριση. Εάν περισσότερες από μία οντότητες της ίδιας ομάδας υπόκειντο στην απόφαση, υπολογίζονται ως μία.

⁶⁶ Βλ. Ετήσια έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού του 2007, σ. 43.

⁶⁷ [Βλ. IP/09/1432](#).

⁶⁸ T-77/03 *Feralpi Siderurgica SpA/Επιτροπή*, Συλλογή 2007, σ. II-139 Summ.pub.

⁶⁹ Στο πλαίσιο της εκ νέου έκδοσης της απόφασης, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο ύψους 83 250 εκατ. EUR, μειώνοντας το πρόστιμο μιας εκ των επιχειρήσεων από 16 350 εκατ. EUR σε 14 350 εκατ. EUR λόγω μεταβολής του μεγέθους της. [Βλ. IP/09/1389](#).

⁷⁰ Υπόθεση [COMP/39416 Ταξινόμηση πλοίων](#).

ΣΛΕΕ, των οποίων η ισχύς πρόκειται να λήξει στο άμεσο μέλλον. Οι αναθεωρήσεις αυτές αφορούν ιδιαίτερα τους ΚΑΚ για κάθετες και οριζόντιες συμφωνίες, τον ΚΑΚ στον τομέα των ασφαλίσεων⁷¹ (βλ. τμήμα 2.1) και τον ΚΑΚ στον τομέα των αυτοκινήτων οχημάτων (βλ. τμήμα 2.9).

70. Τον Ιούλιο, Επιτροπή εξέδωσε το σχέδιο κανονισμού απαλλαγής ανά κατηγορία σχετικά με τις κάθετες συμφωνίες και τις κατευθυντήριες γραμμές προς δημόσια διαβούλευση. Στο νέο κείμενο, προτείνεται η διατήρηση επί της ουσίας των ισχυόντων κανόνων με παράλληλη προσαρμογή και περαιτέρω επεξεργασία τους, ώστε να ληφθούν υπόψη οι εξελίξεις στην αγορά, ιδιαίτερα στην αγοραστική δύναμη των καταναλωτών και τη διαρκή αύξηση των πωλήσεων μέσω Διαδικτύου.
71. Σε ό,τι αφορά τις οριζόντιες συμφωνίες, η αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών⁷² σχετίζεται με την αναθεώρηση του ΚΑΚ για τις συμφωνίες εξειδίκευσης⁷³ και του ΚΑΚ σχετικά με τις συμφωνίες στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης⁷⁴. Οι οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές δεν καλύπτουν μόνο τις συμφωνίες εξειδίκευσης και Ε&Α, αλλά και άλλους τύπους συμφωνιών, όπως συμφωνίες παραγωγής, εμπορευματοποίησης και πραγματοποίησης κοινών αγορών.
72. Εγκρίθηκε, επίσης, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 906/2009 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3 της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών (κοινοπραξίες)⁷⁵. Ο κανονισμός αυτός προσφέρει τη δυνατότητα παροχής κοινής υπηρεσίας θαλάσσιας μεταφοράς μεταξύ ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών που υπόκεινται σε ορισμένες προϋποθέσεις. Αυτό το είδος συνεργασίας έχει εξαιρεθεί από τους κανόνες της ΕΕ για τον ανταγωνισμό από το 1995. Ο νέος κανονισμός θα τεθεί σε ισχύ την 25η Απριλίου 2010 και θα ισχύσει για 5 έτη.

Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (άρθρο 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ)

73. Οι κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής σχετικά με τις προτεραιότητες κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα (ΕΕ) την 24η Φεβρουαρίου⁷⁶.
74. Η Επιτροπή εξέδωσε τελικές αποφάσεις στους τομείς της ενέργειας (RWE και GdF) και της τεχνολογίας των πληροφοριών (Intel, Microsoft και Rambus). Αποφάσισε

⁷¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 358/2003 της Επιτροπής, της 27ης Φεβρουαρίου 2003, για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα των ασφαλίσεων ([EE L 53 της 28.2.2003, σ. 8](#)).

⁷² Ανακοίνωση της Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας, ΕΕ C 3 της 6.1.2001, σ. 2.

⁷³ Κανονισμός αριθ. 2658/2000 της Επιτροπής (ΕΚ), της 29ης^c Νοεμβρίου 2000, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών εξειδίκευσης, ΕΕ L 304 της 5.12.2000, σ. 3.

⁷⁴ Κανονισμός αριθ. 2659/2000 της Επιτροπής (ΕΚ), της 29ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης, ΕΕ L 304 της 5.12.2000, σ. 7.

⁷⁵ ΕΕ L 256 της 29.9.2009, σ. 31.

⁷⁶ ΕΕ C 45 της 24.2.2009, σ. 7.

επίσης να κινήσει διαδικασίες στους τομείς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (κατεστημένες επιχειρήσεις στην αγορά ευρυζωνικών δικτύων της Πολωνίας και της Σλοβακίας) και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (Standard & Poor's και Thomson Reuters). Περισσότερες λεπτομέρειες παρέχονται στα αντίστοιχα τομεακά τμήματα της παρούσας έκθεσης.

13. Κρατικά μέτρα (Δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις με αποκλειστικά ή ειδικά δικαιώματα –Άρθρο 106 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ)

75. Στις 2 Φεβρουαρίου, η Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνωμοδότηση⁷⁷ στη Δημοκρατία της Σλοβακίας ζητώντας της να εναρμονίσει τον νόμο για τον ανταγωνισμό της με την κοινοτική νομοθεσία. Στις 25 Ιουνίου, περάτωσε τη διαδικασία παράβασης⁷⁸ κατόπιν κατάργησης ολόκληρης της αμφισβητούμενης διάταξης με ισχύ από την 1η Ιουνίου. Η διαδικασία παράβασης κατά της Δημοκρατίας της Σλοβακίας για τη μη εφαρμογή της απόφασης της Επιτροπής για το σλοβακικό νόμο περί ταχυδρομείων του 2008⁷⁹ βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη.
76. Τον Αύγουστο, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση αποδεχόμενη τις δεσμεύσεις της Ελλάδας για τη διασφάλιση επαρκούς πρόσβασης στα ελληνικά κοιτάσματα λιγνίτη⁸⁰.
77. Τον Οκτώβριο, μετά από το ξεκίνημα της διανομής του βιβλιαρίου τύπου A (Livret A) από τις τράπεζες, περατώθηκε η διαδικασία παράβασης που είχε ξεκινήσει κατά της Γαλλίας το 2007.

1.4 Έλεγχος συγκεντρώσεων

1.4.1. Διαμόρφωση και εφαρμογή των κανόνων

78. Το 2009, ο αριθμός των συγκεντρώσεων που κοινοποιήθηκαν δεν ξεπέρασε τα επίπεδα ρεκόρ των προηγούμενων ετών. Συνολικά, κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή 259 πράξεις και εξέδωσε 243 τελικές αποφάσεις. Μεταξύ των αποφάσεων αυτών, εγκρίθηκαν 225 πράξεις άνευ όρων κατά τη Φάση I, ενώ 82 αποφάσεις εγκρίθηκαν άνευ όρων βάσει της κανονικής διαδικασίας και 143 (ή 63,6%) μέσω της απλοποιημένης διαδικασίας. Κατά τη Φάση I, εγκρίθηκαν 13 πράξεις υπό όρους. Επιπλέον, η Επιτροπή κίνησε πέντε διαδικασίες στη Φάση II, τρεις εκ των οποίων εγκρίθηκαν από όρους. Επίσης, αποσύρθηκαν δύο υποθέσεις στη Φάση II και έξι υποθέσεις στη Φάση I. Καμία απαγορευτική απόφαση δεν ελήφθη κατά τη διάρκεια του έτους.

1.4.2. Άρθρο 21

79. Οι νομικές εξουσίες που προβλέπει το άρθρο 21(4) του κανονισμού της ΕΚ για τις συγκεντρώσεις δίνουν στη Επιτροπή τη δυνατότητα να παρέμβει ώστε να

⁷⁷ [Βλ. δελτίο Τύπου IP/09/200](#), της 2.2.2009.

⁷⁸ [Βλ. δελτίο Τύπου IP/09/1182 της 23.7.2009](#). Μια προηγούμενη διαδικασία παράβασης κατά της Δημοκρατίας της Τσεχίας, που κατέληξε σε κατάργηση παρόμοιων προβληματικών νομοθετημάτων το 2007, προηγήθηκε της επιτυχούς διευθέτησης της υπόθεσης αυτής.

⁷⁹ Υπόθεση COMP/39562 *Σλοβακικός νόμος περί ταχυδρομείων* ([EE C 322 της 17.12.2008, σ. 10](#)). Βλ. επίσης δελτίο Τύπου [IP/08/1467](#) της 7.10.2008.

⁸⁰ [EE C 243 της 10.10.2009, σ. 5](#).

αποθαρρύνει και τελικώς να αποτρέψει τα κράτη μέλη από την παρεμπόδιση ή τον περιορισμό της εξαγοράς εγχώριων εταιρειών από εταιρείες άλλων κρατών μελών χωρίς βάσιμες δικαιολογίες. Η διάταξη αυτή προβλέπει επίσης ένα διαδικαστικό πλαίσιο για την έγκαιρη ανταλλαγή απόψεων με τα κράτη μέλη για τη διάκριση των παρεμβάσεων με κίνητρο προστατευτισμού από την καθαρή διαφύλαξη των θεμιτών δημόσιων συμφερόντων (πλην του ανταγωνισμού). Από την έναρξη της ισχύος του μέχρι σήμερα, το άρθρο 21 έχει εφαρμοστεί σε λιγότερες από 20 περιπτώσεις. Μετά από μια περίοδο συχνότερης εφαρμογής του άρθρου 21, το 2009 δεν ξεκίνησε καμία νέα διαδικασία βάσει της διάταξης αυτής.

1.4.3 Η έκθεση για τις συγκεντρώσεις

80. Πέντε χρόνια μετά την έναρξη ισχύος του κοινοτικού κανονισμού συγκεντρώσεων⁸¹, η Επιτροπή παρουσίασε έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του. Η έκθεση αυτή συμπεραίνει ότι γενικά τα δικαιοδοτικά όρια και οι μηχανισμοί παραπομπής παρείχαν το κατάλληλο νομικό πλαίσιο για μια ευέλικτη κατανομή και ανακατανομή των υποθέσεων μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού (ΕΑΑ). Επίσης, η έκθεση διατυπώνει την άποψη ότι οι μηχανισμοί παραπομπής μετά την κοινοποίηση αποδείχτηκαν ότι συνεχίζουν να είναι χρήσιμοι στην ανακατανομή των υποθέσεων παρά τη θέσπιση των μηχανισμών παραπομπής προ της κοινοποίησης.
81. Τέλος, η έκθεση υπογραμμίζει τομείς όπου ενδέχεται να υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, όπως η λειτουργία του «κανόνα των δύο τρίτων», του τρόπου δηλαδή αντιμετώπισης περιπτώσεων που κοινοποιούνται σε τρεις ή περισσότερες ΕΑΑ (αρχή της μονοαπευθυντικότητας) και το θέμα της περαιτέρω σύγκλισης των εφαρμοστέων εθνικών κανόνων σε σχέση με τους κοινοτικούς κανόνες.

2 ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

2.1. Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

82. Οι κεφαλαιαγορές έχουν καθοριστική σημασία για τη λειτουργία των σύγχρονων οικονομιών. Το έτος αυτό ήταν εξαιρετικά δύσκολο για τον χρηματοπιστωτικό τομέα και η Επιτροπή διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο παρέχοντας ασφάλεια δικαίου στον τομέα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων και των συγκεντρώσεων⁸².
83. Στον τομέα της διανομής των δεδομένων για τις κεφαλαιαγορές, κινήθηκε επίσημη διαδικασία κατά της Standard & Poor's για εικαζόμενη κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της σε σχέση με την έκδοση και την έγκριση αριθμών αναγνώρισης χρεογράφων (ISINs)⁸³. Επίσης, Επιτροπή κίνησε επίσημη διαδικασία κατά της Thomson Reuters σχετικά με τη χρήση των RICs⁸⁴.

⁸¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, Έκθεση για τη λειτουργία του κανονισμού αριθ 139/2004, και συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής της 18ης Ιουνίου 2009 (COM(2009)281 τελικό).

⁸² Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στο ειδικό κεφάλαιο της παρούσας έκθεσης.

⁸³ Πρόκειται για γενικούς αριθμούς αναγνώρισης χρεογράφων, που διέπονται από το πρότυπο 6166 του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO). Είναι απαραίτητοι για ορισμένες δραστηριότητες των χρηματοπιστωτικών οργανισμών (για παράδειγμα, υποβολή εκθέσεων στις αρχές ή συμφηφισμός και

84. Αφού είχε κινήσει διαδικασία έρευνας το 2008 σχετικά με τα διασυνοριακές πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες της VISA Europe, η Επιτροπή απέστειλε κοινοποίηση αιτιάσεων τον Απρίλιο. Τον Μάιο, η Επιτροπή ανέθεσε σε εξωτερικό φορέα την εκπόνηση μελέτης για τη σύγκριση του κόστους μεταξύ των πληρωμών τοις μετρητοίς και με κάρτα.
85. Η Επιτροπή συνέχισε να εποπτεύει προσεκτικά την εφαρμογή της απαγορευτικής απόφασης του 2007 για τις διασυνοριακές πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες (MIFs) της MasterCard. Τον Απρίλιο, η MasterCard δεσμεύτηκε να θεσπίσει εκ νέου κατά πολύ μειωμένες διασυνοριακές πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες⁸⁵, να καταργήσει τις αυξήσεις στα τέλη των προγραμμάτων και να αλλάξει τους κανόνες του συστήματός της, ώστε να αυξήσει τη διαφάνεια και τον ανταγωνισμό στην αγορά των καρτών πληρωμών⁸⁶. Η εφαρμογή αυτών των εγχειρημάτων παρακολουθείται στενά από ανεξάρτητο επιμελητή.
86. Η Επιτροπή πραγματοποίησε αναθεώρηση της λειτουργίας του ισχύοντος ΚΑΚ για τον ασφαλιστικό τομέα⁸⁷ πριν από τη λήξη της ισχύος του στις 31 Μαρτίου 2010. Με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν κατά την αναθεώρηση, το σχέδιο ΚΑΚ ανανεώνει την απαλλαγή για δύο κατηγορίες συμφωνιών: πρόσβαση σε κοινές συλλογές στοιχείων, πίνακες και μελέτες και όμιλοι συνασφάλισης και αμοιβαίας αντασφάλισης. Το σχέδιο κανονισμού δημοσιεύθηκε για διαβούλευση στις 5 Οκτωβρίου για οκτώ εβδομάδες.
87. Ο ΕΧΠΕ (Ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ - SEPA) αποτέλεσε σημαντικό σημείο εστίασης της καταπολέμησης των συμπράξεων στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Πρόκειται για αυτόνομη πρωτοβουλία του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου, την οποία διαχειρίζεται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (ΕΣΠ) για τη μετάβαση σε μία ολοκληρωμένη ζώνη πληρωμών σε ευρώ διασφαλίζοντας ότι οι διασυνοριακές πληρωμές θα γίνουν τόσο εύκολες και αποδοτικές όσο και οι εγχώριες.
88. Κατά τη διάρκεια του 2009, πραγματοποιήθηκαν ανεπίσημες συνομιλίες με δυνάμει νεοεισερχόμενες εταιρείες –συγκεκριμένα, με τη Payfair και τη Monnet– κυρίως για να διευκρινισθεί η συμβατότητα των προβλεπόμενων χρηματοδοτικών μηχανισμών τους με τους κανόνες ανταγωνισμού και να ενθαρρυνθεί ο αποτελεσματικός σύμμορφος με τον ΕΧΠΕ ανταγωνισμός στο πλαίσιο της αγοράς καρτών πληρωμών.

διακανονισμός) και δεν μπορούν να αντικατασταθούν από άλλους αριθμούς αναγνώρισης χρεογράφων. Βλ. επίσης [MEMO/09/508](#).

⁸⁴ Τα RICs είναι σύντομοι αλφαριθμητικοί κώδικες που ταυτοποιούν τα χρεόγραφα και τις τοποθεσίες εμπορίας τους. Χρησιμοποιούνται για την ανάκτηση πληροφοριών από τις διαβιβάσεις πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο της Thomson Reuters, για παράδειγμα πληροφορίες πραγματικού χρόνου για την τιμή των μετοχών σε ένα συγκεκριμένο χρηματιστήριο. Βλ. επίσης [IP/09/1692](#) της 10.11.2009.

⁸⁵ Με βάση τη νέα μεθοδολογία η μέση σταθμισμένη διατραπεζική προμήθεια ανά συναλλαγή μειώθηκε στο 0,30% για τις καταναλωτικές πιστωτικές κάρτες και στο 0,20% για τις καταναλωτικές χρεωστικές κάρτες.

⁸⁶ Βλ. [IP/09/515](#) και MEMO/09/143.

⁸⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 358/2003 της Επιτροπής, της 27ης Φεβρουαρίου 2003, για την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3 της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα των ασφαλίσεων ([EE L 53, 28.2.2003, σ. 8](#)).

89. Ο διάλογος που είχε ξεκινήσει με το ΕΣΠ το 2007 συνεχίστηκε και το 2009 εστιάζοντας στις διατραπεζικές προμήθειες για το σύστημα απευθείας χρέωσης EXΠΕ (SDD), τη διαχείριση του ΕΣΠ και των καθεστώτων, καθώς επίσης και στην τυποποίηση. Τον Μάρτιο, η Επιτροπή και η ΕΚΤ εξέδωσαν κοινή δήλωση διευκρινίζοντας τις χρηματοδοτικές αρχές του SDD, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας χρέωσης –σε μεταβατική βάση– πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών σε κάποια κράτη μέλη⁸⁸. Στις 2 Νοεμβρίου, τέθηκε σε ισχύ ο Κανονισμός αριθ. 924/2009⁸⁹ για τις διασυνοριακές πληρωμές, και η Επιτροπή και η ΕΚΤ εξέδωσαν κατευθυντήριες οδηγίες για τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του SDD⁹⁰. Οι κατευθύνσεις αυτές αφορούν την περίοδο κατά την οποία δεν θα ισχύουν πλέον οι μεταβατικές ρυθμίσεις για τις ΠΔΠ.
90. Από τις 3 Νοεμβρίου μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου, η Επιτροπή πραγματοποίησε δημόσια διαβούλευση σχετικά με τις περαιτέρω κατευθύνσεις για τους συμμετέχοντες στο σύστημα SDD σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση των μηχανισμών συλλογικής χρηματοδότησης βάσει της ευρωπαϊκής νομοθεσίας ανταγωνισμού. Μετά τη διαβούλευση, η Επιτροπή ενδέχεται, εάν ενδείκνυται, να αποφασίσει να εκδώσει επιπλέον κατευθυντήριες οδηγίες για να προσδώσει σαφήνεια και προβλέψιμο χαρακτήρα στο γενικό πλαίσιο της ανάλυσης.

2.2. Ενέργεια και περιβάλλον

91. Στις 6 Απριλίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν το νομοθετικό πακέτο για το κλίμα και την ενέργεια, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και είχε προταθεί από την Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2008. Το πακέτο περιλαμβάνει την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η οποία καθορίζει τα κριτήρια βιωσιμότητας για τα βιοκαύσιμα και τα βιορευστά⁹¹. Τα κριτήρια αυτά σχετίζονται και με την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα αυτό. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν οδηγία σχετικά με την αναθεώρηση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ για τα αέρια του θερμοκηπίου⁹².
92. Στις 13 Ιουλίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο υιοθέτησαν τη δέσμη μέτρων για την εσωτερική αγορά ενέργειας⁹³, και στις 16 του ίδιου μήνα η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού σχετικά με μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο.

⁸⁸ [Κοινή δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη διευκρίνιση ορισμένων αρχών για ένα μελλοντικό επιχειρηματικό μοντέλο συστήματος απευθείας χρέωσης EXΠΕ \(SDD\)](#), SEC(2009)397.

⁸⁹ EE L 266 της 9.10.2009, σ. 11.

⁹⁰ [Εφαρμογή του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ σε πολυμερείς διατραπεζικές πληρωμές στο σύστημα απευθείας χρέωσης EXΠΕ](#), SEC (2009)1472.

⁹¹ Οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ (EE L 140 της 5.6.2009, σ. 16).

⁹² Οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 για τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με στόχο τη βελτίωση και την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας (EE L 140 της 5.6.2009, σ. 63).

⁹³ EE L 211 της 14.8.2009.

93. Η Επιτροπή διαδραμάτισε ιδιαίτερα ενεργό ρόλο για την εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού στον ενεργειακό τομέα με βάση τις γνώσεις που απέκτησε μέσω της έρευνας στον τομέα της ενέργειας⁹⁴. Η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις αγορές αυτές πρέπει να συντελέσει σε αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού, μείωση του περιβαλλοντικού αντικτύπου, ανάπτυξη της καινοτομίας, καθώς και στον εφοδιασμό των νοικοκυριών και επιχειρήσεων της ΕΕ με ενέργεια σε ανταγωνιστικές τιμές.
94. Στις 18 Μαρτίου, εκδόθηκε απόφαση⁹⁵ στην υπόθεση κλεισίματος της αγοράς φυσικού αερίου RWE, η οποία καθιστούσε νομικά δεσμευτικές τις δεσμεύσεις εκποίησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που είχε προηγουμένως προτείνει η RWE και με την οποία ολοκληρώθηκε η διαδικασία. Παρομοίως, οι δεσμεύσεις που υπέβαλε η GDF Suez⁹⁶ έλαβαν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα με την έκδοση απόφασης της 2ας Δεκεμβρίου βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού αριθ. 1/2003. Οι δεσμεύσεις αυτές θα διευκολύνουν την είσοδο των ανταγωνιστών στην αγορά φυσικού αερίου της Γαλλίας. Επίσης, στις 4 Νοεμβρίου, η Επιτροπή πραγματοποίησε έρευνα αγοράς σχετικά με τις δεσμεύσεις που πρόσφερε η γαλλική εταιρεία ενέργειας EDF στο πλαίσιο της υπόθεσης αποκλεισμού ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε πελάτες (*EDF Customer Foreclosure*)⁹⁷. Σε συνδυασμό με τη μεταρρύθμιση που πραγματοποιεί η γαλλική κυβέρνηση στην αγορά ηλεκτρισμού, η οποία αποτελεί αντικείμενο ρύθμισης⁹⁸, στην περίπτωση αυτή οι δεσμεύσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντική πρόοδο προς μια πλήρως ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού στη Γαλλία. Στις 22 Δεκεμβρίου 2009, η E.ON AG και οι θυγατρικές της, συμπεριλαμβανομένων των E.ON Ruhrgas AG και E.ON Gastransport GmbH, έλαβαν μια προκαταρκτική αξιολόγηση υπό την έννοια του άρθρου 9 του κανονισμού αριθ. 1/2003, όπου εκφράζονταν ανησυχίες σχετικά με την παράβαση του άρθρου 102 ΣΛΕΕ (πρώην 82 ΕΚ). Παράλληλα, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την έρευνα της αγοράς υπό την έννοια του άρθρου 27(4) του κανονισμού αριθ. 1/2003.
95. Σε ό,τι αφορά άλλες υποθέσεις στον τομέα της ενέργειας, στις 8 Ιουλίου, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού αριθ. 1/2003 επιβάλλοντας συνολικά πρόστιμα ύψους 1 106 εκατ. EUR στην E.ON και την GDF Suez καταμερισμό των μεριδίων της αγοράς⁹⁹. Πρόκειται για τα πρώτα πρόστιμα που επέβαλε η Επιτροπή για παράβαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στον τομέα της ενέργειας, καθώς και για το υψηλότερο πρόστιμο που επιβλήθηκε κατά τη διάρκεια του 2009. Στις 6 Μαρτίου, η Επιτροπή απηύθησε κοινοποίηση αιτιάσεων στην ENI S.p.A.¹⁰⁰ σε σχέση με τη διαχείριση και λειτουργία των αγωγών μεταφοράς φυσικού αερίου. Στις 23 Απριλίου, η Επιτροπή κίνησε τις διαδικασίες για την

⁹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής: Έρευνα δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 στον ευρωπαϊκό κλάδο του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας (Τελική Έκθεση) (COM(2006)851 τελικό, 10.1.2007), και έκθεση της ΓΔ Ανταγωνισμού σχετικά με την έρευνα στον τομέα της ενέργειας (SEC(2006)1724, 10.1.2007).

⁹⁵ [Βλ. IP/09/410](#), 18.3.2009.

⁹⁶ Υπόθεση COMP/39316.

⁹⁷ Υπόθεση COMP/39386 *Μακροπρόθεσμες συμβάσεις ηλεκτρισμού στη Γαλλία*.

⁹⁸ [Βλ. MEMO/09/394](#).

⁹⁹ Υπόθεση COMP/39401. [Βλ. IP/09/1099](#), 8.7.2009.

¹⁰⁰ Υπόθεση COMP/39315. [Βλ. MEMO/09/120](#), 19.3.2009.

υπόθεση *Svenska Kraftnät*¹⁰¹, ενώ, στις 6 Οκτωβρίου, ξεκίνησε έρευνα αγοράς¹⁰² καλώντας τα ενδιαφερόμενα μέρη να καταθέσουν τα σχόλιά τους σχετικά με τις δεσμεύσεις που υπέβαλε η Svenska Kraftnät (SvK), ο σουηδικός φορέας εκμετάλλευσης του συστήματος μεταφοράς.

96. Στον τομέα των συγκεντρώσεων, η Επιτροπή ενέκρινε με διορθωτικά μέτρα τρεις πράξεις σχετικά με την παροχή αερίου και ηλεκτρισμού: εξαγορά της Nuon Energy από την Vattenfall¹⁰³, αγορά της Essent από την RWE¹⁰⁴ και εξαγορά της Segebel από την EDF¹⁰⁵. Δύο περιπτώσεις¹⁰⁶ που προέκυψαν από τα διορθωτικά μέτρα της αντιμονοπωλιακής διαδικασίας της E.ON¹⁰⁷ εγκρίθηκαν άνευ όρων.
97. Στον τομέα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, σημειώθηκε πρόοδος σε σχέση με τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια της ηλεκτρικής ενέργειας στη Γαλλία¹⁰⁸. Στις 19 Σεπτεμβρίου, η γαλλική κυβέρνηση ανακοίνωσε μεταρρυθμιστικό σχέδιο που προέβλεπε τη σταδιακή κατάργηση των τιμολογίων αυτών και έναν μηχανισμό με στόχο την ενίσχυση του ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας διασφαλίζοντας στους ανταγωνιστές πρόσβαση σε ένα ορισμένο ποσοστό του δυναμικού παραγωγής πυρηνικής ενέργειας της EDF σε ρυθμιζόμενη τιμή. Ωστόσο, πριν μπορέσει η Επιτροπή να λάβει μια τελική απόφαση, απαιτείται η έγκριση του γαλλικού νομοθετήματος¹⁰⁹.
98. Στις 18 Νοεμβρίου, εκδόθηκε αρνητική απόφαση με ανάκτηση σχετικά με τα προτιμησιακά τιμολόγια στην υπόθεση των μονάδων της Alcoa στο Βένετο και τη Σαρδηνία¹¹⁰.
99. Στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η Επιτροπή ενέκρινε ένα πρόγραμμα από την Κύπρο¹¹¹, τρία από τη Δανία¹¹² και ένα από την Αυστρία για επιδοτήσεις εγγυημένων τιμών αγορών υπέρ των παραγωγών ανανεώσιμης ενέργειας¹¹³. Κατά την ίδια χρονική περίοδο, πραγματοποίησε ενδελεχή έρευνα σχετικά με ορισμένες

¹⁰¹ Υπόθεση COMP/39351. [Βλ. MEMO/09/191, 23.4.2009.](#)

¹⁰² Βλ. [IP/09/1425](#), 6.10.2009.

¹⁰³ Υπόθεση COMP/M.5496 απόφαση Vattenfall/Nuon.

¹⁰⁴ Υπόθεση COMP/M.5467 RWE/Essent.

¹⁰⁵ Υπόθεση COMP/M.5549 EDF/Segebel.

¹⁰⁶ Υπόθεση COMP/M.5512 Electrabel/E.ON (certain assets) και M.5519 E.ON/Electrabel acquired assets.

¹⁰⁷ Υποθέσεις COMP/39388 και COMP/39389 E.ON electricity.

¹⁰⁸ Υπόθεση C17/2007 (πρώην NN19/07) *Ρυθμιζόμενα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας στη Γαλλία* (EE C 96 της 25.4.2009, σ. 18).

¹⁰⁹ MEMO/09/394, 15.9.2009.

¹¹⁰ Υπόθεση C36β/2006 *Προτιμησιακή τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας – Alcoa* (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα).

¹¹¹ Υπόθεση N143/2009 *Σχέδιο Χορηγιών για ενθάρρυνση της ηλεκτροπαραγωγής από μεγάλα εμπορικά Αιολικά, Ηλιοθερμικά, Φωτοβολταϊκά συστήματα και την αξιοποίηση της Βιομάζας* (EE C 247 της 15.10.2009, σ. 2).

¹¹² Υπόθεση N359/2008 *Συμπλήρωμα σχετικά με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την καύση βιομάζας* (EE C 179 της 1.8.2009, σ. 1); Υπόθεση N354/2008 *Συμπλήρωμα σχετικά με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από νέες ανεμογεννήτριες* (EE C 143 της 24.6.2009, σ. 6); Υπόθεση N356/2008 *Συμπλήρωμα σχετικά με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από βιοαέριο* (EE C 151 της 3.7.2009, σ. 16).

¹¹³ Υπόθεση N446/2008 *Δεύτερη τροποποίηση του νόμου για την πράσινη ενέργεια του 2008* (EE C 217 της 11.9.2009, σ. 12).

διατάξεις του αυστριακού προγράμματος που φαίνονται να ευνοούν όσους κάνουν μαζική κατανάλωση ενέργειας¹¹⁴.

100. Επίσης, εγκρίθηκε υπό όρους ένα δανέζικο πρόγραμμα χορήγησης φορολογικών απαλλαγών σχετικά με το CO₂ σε εταιρείες που συμμετέχουν το ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ETS)¹¹⁵. Επιπλέον, η Επιτροπή ενέκρινε φορολογικές ελαφρύνσεις για την τσιμεντοβιομηχανία της Δανίας. Η πρώτη από τις υποθέσεις αυτού του κλάδου πρόκειται να εγκριθεί βάσει των νέων κανόνων για τις ενισχύσεις με τη μορφή μείωσης των περιβαλλοντικών φόρων, οι οποίοι περιλαμβάνονται στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις περιβαλλοντικές ενισχύσεις¹¹⁶. Από την άλλη μεριά, η Επιτροπή έκρινε ότι μια τέτοια φοροαπαλλαγή για την ολλανδική κεραμική βιομηχανία δεν ήταν συμβατή¹¹⁷, καθώς δεν θεωρήθηκε αναγκαία ή ανάλογη.
101. Η Επιτροπή ενέκρινε ένα καθεστώς του Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο θεσπίζει σύστημα εμπορίας των εκπομπών CO₂ σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας¹¹⁸. Εγκρίθηκαν, επίσης, καθεστώτα της Πολωνίας¹¹⁹, της Λιθουανίας¹²⁰ και της Βουλγαρίας¹²¹ που προέβλεπαν μείωση των φόρων με σκοπό την ενίσχυση της παραγωγής ορισμένων μορφών βιοκαυσίμων.
102. Η Επιτροπή εξέτασε ορισμένα μέτρα της Αυστρίας που προάγουν την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος και θερμότητας¹²² και τις υποδομές διανομής¹²³; ενέκρινε τρία προγράμματα της Πολωνίας σχετικά με τα δίκτυα διανομής θερμότητας¹²⁴, τα δίκτυα σύνδεσης ηλεκτρισμού για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας¹²⁵ και τον εκσυγχρονισμό των δικτύων διανομής του ηλεκτρικού ρεύματος¹²⁶. Η Επιτροπή, επίσης, ενέκρινε καθεστώς για διαγωνισμό για την εκπόνηση δύο μελετών βασικού σχεδιασμού FEED για δύο προγράμματα επίδειξης δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα (CCS) σε βιομηχανική κλίμακα στο Ηνωμένο Βασίλειο¹²⁷.

¹¹⁴ C24/2009 (πρώην N446/2008) *Δεύτερη τροποποίηση του νόμου για την πράσινη ενέργεια του 2008* (EE C 217 της 11.9.2009, σ. 12).

¹¹⁵ Υπόθεση C41/2006 *Τροποποίηση του φόρου CO₂ στη ρυθμιζόμενη από ποσοτώσεις κατανάλωση καυσίμων στη βιομηχανία* (η δημόσια εκδοχή δεν είναι ακόμα διαθέσιμη).

¹¹⁶ Υπόθεση N327/2008 *μείωση φόρων NO_x για τους κύριους ρυπαίνοντες και τις εταιρείες που μειώνουν τη μόλυνση και μειώσεις φόρων για το βιοαέριο και τη βιομάζα*.

¹¹⁷ Υπόθεση C5/2009 (πρώην N210/2008) *Απαλλαγή των Ολλανδών παραγωγών κεραμικών από περιβαλλοντικούς φόρους*

¹¹⁸ Υπόθεση N629/2008 *Carbon Reduction Commitment (CRC)*.

¹¹⁹ Υπόθεση N57/2008 *Λειτουργικές ενισχύσεις υπέρ των βιοκαυσίμων – Πολωνία* (EE C 247 της 15.10.2009, σ. 1).

¹²⁰ Υπόθεση N372/2007 *Στήριξη για τα βιοκαύσιμα* (EE C 106 της 8.5.2009, σ. 14).

¹²¹ Υπόθεση N607/2008 *Μείωση των φόρων για τα βιοκαύσιμα (Βουλγαρία)*.

¹²² Υπόθεση N461/2008 *Νόμος για τις μονάδες συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας (CHP)* (EE C 109 της 13.5.2009, σ. 1).

¹²³ Υπόθεση N485/2008 *Καθεστώς ενισχύσεων για τη θέρμανση των αστικών περιοχών και τις υποδομές και εγκαταστάσεις ψύξης (AT)* (EE C 191 της 14.8.2009, σ. 1).

¹²⁴ Υπόθεση N54/2009 *Ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό των δικτύων διανομής θέρμανσης στην Πολωνία* (EE C 204 της 29.8.2009, σ. 2).

¹²⁵ Υπόθεση N55/2009 *Ενίσχυση για την κατασκευή και τον εκσυγχρονισμό των δικτύων σύνδεσης ηλεκτρισμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην Πολωνία* (EE C 206 της 1.9.2009, σ. 3).

¹²⁶ Υπόθεση N56/2009 *Ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό και την αντικατάσταση δικτύων διανομής ηλεκτρισμού στην Πολωνία* (EE C 206 της 9.2008, σ. 4).

¹²⁷ Υπόθεση N74/2009 *CCS Demonstration Competition – FEED* (EE C 203 της 28.8.2009, σ. 2).

103. Τέλος, βάσει του προσωρινού πλαισίου¹²⁸ η Επιτροπή ενέκρινε εθνικά καθεστώτα ενισχύσεων από τη Γαλλία¹²⁹, τη Γερμανία¹³⁰, την Ισπανία¹³¹, την Ιταλία¹³² και το Ηνωμένο Βασίλειο¹³³ σχετικά με τη διατήρηση των επενδύσεων σε προϊόντα με θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο (δηλαδή, στα πράσινα προϊόντα). Τα καθεστώτα αυτά πέρασαν από ταχεία διαδικασία.

2.3. Ηλεκτρονικές επικοινωνίες

104. Οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών συνέχισαν να δραστηριοποιούνται εντός των περιορισμών του ρυθμιστικού πλαισίου της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες¹³⁴. Οι εκ των προτέρων ρυθμίσεις βάσει του ρυθμιστικού πλαισίου στηρίζονται στις αρχές της νομοθεσίας του ανταγωνισμού. Η προσέγγιση αυτή υιοθετήθηκε από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές κατά την αξιολόγηση των αγορών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που πραγματοποιούν.
105. Το 2009, η Επιτροπή έλαβε 161 κοινοποιήσεις από εθνικές ρυθμιστικές αρχές και απέστειλε 87 επιστολές με παρατηρήσεις και 59 επιστολές άνευ παρατηρήσεων στο πλαίσιο του κοινοτικού μηχανισμού διαβούλευσης που προβλέπεται στο άρθρο 7 της οδηγίας πλαίσιο, ενώ στα τέλη του έτους 9 υποθέσεις δεν είχαν ακόμα περατωθεί. Σε μία υπόθεση¹³⁵, η Επιτροπή εξέφρασε σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό των κοινοποιηθέντων μέτρων με την κοινοτική νομοθεσία και ξεκίνησε τη δεύτερη φάση της διαδικασίας έρευνας.

¹²⁸ Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής (ΕΕ C 83 της 7.4.2009, σ. 1).

¹²⁹ Υπόθεση N11/2009 *Προσωρινό καθεστώς επιδοτούμενων δανείων για τις εταιρείες που παράγουν πράσινα προϊόντα* (ΕΕ C 106 της 8.5.2009, σ. 22).

¹³⁰ Υπόθεση N426/2009 *Ομοσπονδιακό πλαίσιο για τα χαμηλότοκα δάνεια για την παραγωγή πράσινων προϊόντων* (ΕΕ C 225 της 18.9.2009, σ. 2).

¹³¹ Υπόθεση N140/2009 *Σχέδιο ανταγωνιστικότητας στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας – Επενδύσεις με στόχο την παραγωγή φιλικότερων προς το περιβάλλον προϊόντων* (ΕΕ C 146 της 26.6.2009, σ. 2).

¹³² Υπόθεση N542/2009 *Ενίσχυση για την παραγωγή πράσινων προϊόντων*.

¹³³ Υπόθεση N72/2009 *Προσωρινή ενίσχυση για την παραγωγή πράσινων προϊόντων* (ΕΕ C 145 της 25.6.2009, σ. 7).

¹³⁴ Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο) ([ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σ. 33](#)), οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (οδηγία για την πρόσβαση) ([ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σ. 7](#)), Οδηγία 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία περί αδειοδότησης) ([ΕΕ L 108 της 24.4.2002 σ. 21](#)), οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Οδηγία περί καθολικών υπηρεσιών) ([ΕΕ L 108, της 24.4.2002, σ. 51](#)), οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία περί ιδιωτικής ζωής και ηλεκτρονικών επικοινωνιών) ([ΕΕ L 201, της 31.7.2002, σ. 37](#)). Οι οδηγίες αυτές τροποποιήθηκαν πρόσφατα από τις οδηγίες 2009/140/ΕΚ και 2009/136/ΕΚ (ΕΕ L 337 της 18.12.2009, σ. 37 και 11).

¹³⁵ Υπόθεση AT/2009/970 σχετικά με τη χονδρική αγορά ευρωζωνικής πρόσβασης της Αυστρίας

106. Στις 7 Μαΐου, η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση για τα τέλη τερματισμού¹³⁶ καταρτίζοντας μεθοδολογία για τη ρύθμιση των τελών τερματισμού με στόχο την εξασφάλιση της συνέπειας μεταξύ των ρυθμιστικών προσεγγίσεων. Την 1 Ιουλίου τέθηκε σε ισχύ κανονισμός της ΕΕ για την ενδοκοινοτική περιαγωγή. Οι νέοι κανόνες θα εφαρμοστούν μέχρι το καλοκαίρι του 2012, ενώ μέχρι το καλοκαίρι του 2010 η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τη λειτουργία τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
107. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τη λήψη μέτρων για τις ενισχύσεις με στόχο την παροχή επαρκούς ευρυζωνικής κάλυψης σε προσιτές τιμές για όλους τους ευρωπαίους πολίτες. Μέχρι το 2009, η Επιτροπή αξιολόγησε και ενέκρινε τη χρήση των κρατικών ενισχύσεων και άλλων μορφών δημόσιας χρηματοδότησης ύψους περίπου 2 δισεκατ. EUR¹³⁷ στην Ευρώπη, ενέργεια που προκάλεσε επενδύσεις ύψους πάνω από 3 δισεκατ. EUR στα ευρυζωνικά δίκτυα.
108. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρυζωνικά δίκτυα που εγκρίθηκαν τον Σεπτέμβριο δεν αφορούν μόνο τις ενισχύσεις για τα βασικά ευρυζωνικά δίκτυα (ADSL, καλωδιακά, κινητά, ασύρματα ή ευρυζωνικές υπηρεσίες μέσω δορυφόρου), αλλά παρέχουν στήριξη και για τα πολύ μεγάλης ταχύτητας δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (δίκτυα που βασίζονται σε οπτικές ίνες ή είναι προηγμένα αναβαθμισμένα καλωδιακά δίκτυα στην παρούσα φάση). Οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν επίσης συμπληρωματικές εξηγήσεις σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της υφιστάμενης νομολογίας στον τομέα των ευρυζωνικών συνδέσεων για τις περιπτώσεις όπου ένα κράτος μέλος χαρακτηρίζει την εκμετάλλευση ενός ευρυζωνικού δικτύου ως υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή ενέκρινε δημόσιες χρηματοδοτήσεις ύψους 59 εκατ. EUR για ένα πρόγραμμα για δίκτυο πρόσβασης νέας γενιάς (NGA) στο γαλλικό διαμέρισμα Hauts-de-Seine¹³⁸.
109. Στον τομέα της καταπολέμησης μονοπωλίων, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες κατά κατεστημένων επιχειρήσεων στην αγορά των ευρυζωνικών δικτύων της Πολωνίας και της Σλοβακίας¹³⁹.

2.4. Τεχνολογία πληροφοριών

110. Ο τομέας της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της καινοτομίας και την αξιοποίηση του δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας. Οι αγορές της τεχνολογίας των πληροφοριών συχνά είναι επιρρεπείς στην επίδραση των δικτύων, όπως φάνηκε από την υπόθεση *Microsoft* με

¹³⁶ Τα τέλη τερματισμού είναι τιμές χονδρικής που χρεώνει ο φορέας εκμετάλλευσης του καλούμενου μέρους στον φορέα εκμετάλλευσης του δικτύου του μέρους που καλεί. Οι χρεώσεις αυτές έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις λογαριασμούς που λαμβάνουν οι καταναλωτές και, επομένως, αποτελούν αντικείμενο ρυθμίσεων, για τις οποίες είναι υπεύθυνες οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές. Σύσταση της Επιτροπής 2009/396/ΕΚ της 7ης Μαΐου 2009 σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών στην ΕΕ (ΕΕ L 124 της 20.5.2009).

¹³⁷ Εκ των οποίων 1,5 δισεκατ. EUR θεωρήθηκαν κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ.

¹³⁸ Απόφαση της Επιτροπής της 30ης Σεπτεμβρίου 2009 για την υπόθεση N331/2008 "*Réseau à très haut débit en Hauts-de-Seine*". Δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα.

¹³⁹ [MEMO/09/203, της 27.4.2009.](#)

την οποία ασχολήθηκε η Επιτροπή το 2004¹⁴⁰. Οι επιδράσεις αυτές μπορεί να συντελέσουν στον εγκλωβισμό των πελατών καθώς επίσης και την εμφάνιση δεσποζουσών θέσεων στην αγορά, οι οποίες δεν είναι προβληματικές αυτές καθαυτές, αλλά μπορεί να απαιτήσουν έγκαιρη επιβολή της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, προκειμένου να διασφαλιστεί ο ανταγωνισμός όσον αφορά τα πλεονεκτήματα στις εν λόγω ή τις σχετικές αγορές. Στο πλαίσιο αυτό, η διαλειτουργικότητα και τα πρότυπα αποτελούν θεμελιώδη ζητήματα σε έναν κόσμο με όλο και περισσότερες διασυνδέσεις.

111. Στην υπόθεση *Intel*¹⁴¹, εκδόθηκε απαγορευτική απόφαση στις 13 Μαΐου σύμφωνα με την οποία η Intel παρέβη το άρθρο 82 ΕΚ επιδιδόμενη σε πρακτικές κατά του ανταγωνισμού αποσκοπώντας στον αποκλεισμό των ανταγωνιστών της από την αγορά μονάδων κεντρικής επεξεργασίας x86. Οι πρακτικές αυτές ζημίωσαν τους καταναλωτές σε ολόκληρο τον ΕΟΧ. Υποβαθμίζοντας την ικανότητα των ανταγωνιστών της να την ανταγωνιστούν με βάση με τα πλεονεκτήματα των προϊόντων τους, οι δράσεις της Intel έπληξαν τον ανταγωνισμό, συρρίκνωσαν τις επιλογές του καταναλωτή και λειτούργησαν ανασταλτικά ως προς την καινοτομία. Η απόφαση επιβάλλει πρόστιμο ύψους 1,06 δισεκατ. EUR στην Intel. Πρόκειται για το υψηλότερο πρόστιμο που έχει ποτέ επιβληθεί σε μια και μόνη εταιρία από την Επιτροπή. Η Intel άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την 22α Ιουλίου¹⁴².
112. Στις 16 Δεκεμβρίου 2009, η Επιτροπή κατέστησε νομικώς δεσμευτικές τις δεσμεύσεις της *Microsoft* για την αντιμετώπιση των ανησυχιών σχετικά με τον ανταγωνισμό που είχε εκφράσει η Επιτροπή σε κοινοποίηση των αιτιάσεων που είχε απευθύνει τον Ιανουάριο του 2009 σχετικά με τη δέσμευση της πώλησης του κυρίαρχου λειτουργικού της συστήματος ΠΥ πελάτη «Windows» με το φυλλομετρητή ιστού της, Internet Explorer. Οι δεσμεύσεις αυτές θα πρέπει να οδηγήσουν στην ύπαρξη περισσότερων και πιο τεκμηριωμένων επιλογών μεταξύ λογισμικών πλοήγησης στο Διαδίκτυο για τους καταναλωτές του ΕΟΧ και σε αύξηση της ελευθερίας των κατασκευαστών ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η *Microsoft* δεσμεύθηκε (α) να διανείμει επικαιροποίηση λογισμικού οθόνης επιλογής στους χρήστες των ΠΥ Windows εντός του ΕΟΧ μέσω επικαιροποίησης του συστήματος Windows, ώστε οι χρήστες να μπορούν να επιλέξουν αμερόληπτα μεταξύ των ευρύτερα χρησιμοποιούμενων φυλλομετρητών ιστού στον ΕΟΧ και (β) να ενσωματώσει ένα μηχανισμό στα Windows 7 και τις επόμενες εκδόσεις των Windows στον ΕΟΧ, ο οποίος θα δίνει τη δυνατότητα στους κατασκευαστές ηλεκτρονικών υπολογιστών και τους τελικούς χρήστες να επιλέγουν ή να καταργούν τη χρήση του Internet Explorer.¹⁴³
113. Στην υπόθεση *Rambus*, η Επιτροπή είχε εκφράσει προβληματισμούς σχετικά με το γεγονός ότι η *Rambus* απαιτούσε υπέροργκα δικαιώματα εκμετάλλευσης για τη χρήση ορισμένων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για ολοκληρωμένα κυκλώματα δυναμικής μνήμης τυχαίας προσπέλασης (DRAM) που χρησιμοποιούνται σχεδόν σε όλους τους ΠΥ. Η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση στις 9 Δεκεμβρίου 2009 καθιστώντας νομικά

¹⁴⁰ Υπόθεση COMP/37.792 *Microsoft* (EE L 32 της 6.2.2007, σ. 23).

¹⁴¹ Υπόθεση COMP/37990 *Intel* (EE C 227 της 22.9.2009, σ. 13).

¹⁴² T-286/09 *Intel κατά Επιτροπής* (EE C 220, της 12.9.2009, σ. 41).

¹⁴³ Η απόφαση δημοσιεύθηκε στον δικτυακό τόπο της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού υπό τον τίτλο "*Antitrust cases*".

δεσμευτικές τις δεσμεύσεις που πρότεινε η Rambus, οι οποίες στην ουσία ορίζουν μια ανώτατη τιμή για τα δικαιώματα εκμετάλλευσης.¹⁴⁴ Το 2008, οι παγκόσμιες πωλήσεις των DRAM ξεπέρασαν τα 34 δισεκατ. US\$ (πάνω από 23 δισεκατ. EUR). Η Rambus δεσμεύτηκε να επιβάλει μια παγκόσμια ανώτατη τιμή στα δικαιώματα εκμετάλλευσής της για πέντε έτη και συμφώνησε να απαιτεί μηδενικά δικαιώματα για τα ολοκληρωμένα κυκλώματα προηγούμενης γενιάς σε συνδυασμό με ένα μέγιστο ποσοστό δικαιώματος εκμετάλλευσης που ανέρχεται στο 1,5% για τα εν λόγω ολοκληρωμένα κυκλώματα νέας γενιάς. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ουσιαστική μείωση σε σχέση με το 3,5% που απαιτούσε η Rambus στο παρελθόν.

114. Η υπόθεση αυτή αποδεικνύει για άλλη μια φορά ότι μια αποτελεσματική διαδικασία καθορισμού προτύπων πρέπει να πραγματοποιείται με ανοιχτό πνεύμα, διαφάνεια και χωρίς διακρίσεις, ώστε να διασφαλίζεται ο ανταγωνισμός όσον αφορά τα πλεονεκτήματα και να δίδεται η δυνατότητα στους καταναλωτές να επωφεληθούν από την τεχνική ανάπτυξη και την καινοτομία¹⁴⁵. Επί του παρόντος, η Επιτροπή αναθεωρεί τις κατευθυντήριες γραμμές στον αντιμονοπωλιακό τομέα για τις οριζόντιες συμφωνίες και προτίθεται να ενοποιήσει το υπάρχον κεφάλαιο περί τυποποίησης, ώστε να παράσχει μεγαλύτερη καθοδήγηση σχετικά με τον καθορισμό προτύπων. Το σχέδιο του κειμένου θα διατεθεί για δημόσια διαβούλευση στις αρχές του 2010. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συνεχίσει να διερευνά και να παρεμβαίνει όπως ενδείκνυται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπου διαπιστώνονται προβλήματα στον ανταγωνισμό.

2.5. Μέσα ενημέρωσης

115. Στο πλαίσιο της στρογγυλής τράπεζας για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η Επιτροπή συνέχισε τις συζητήσεις με σημαντικούς εκπροσώπους των καταναλωτών και της βιομηχανίας σχετικά με τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που δημιουργεί το Διαδίκτυο και τους υφιστάμενους φραγμούς στις αυξημένες λιανικές διαδικτυακές πωλήσεις μουσικής και αγαθών στην Ευρώπη. Τον Μάιο του 2009, δημοσιεύθηκε έκθεση για τις ευκαιρίες και τους φραγμούς των διαδικτυακών λιανικών πωλήσεων, ενώ το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του ίδιου έτους πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις της στρογγυλής τράπεζας υπό την αιγίδα της Επιτροπής για τον ανταγωνισμό εστιάζοντας στη διαδικτυακή μουσική. Η πρωτοβουλία της στρογγυλής τράπεζας οδήγησε στη δημοσίευση δυο κοινών δηλώσεων σχετικά με τη διανομή μουσικής μέσω Διαδικτύου και τις πληροφορίες σχετικά με την κατοχή δικαιωμάτων. Ορισμένοι συμμετέχοντες της στρογγυλής τράπεζας ανακοίνωσαν, επίσης, συγκεκριμένα βήματα και δεσμεύσεις με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης των ευρωπαίων καταναλωτών στη διαδικτυακή μουσική¹⁴⁶.
116. Το 2009 η Επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί στενά τη μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση στην Ιταλία στο πλαίσιο της διαδικασίας παράβασης που κίνησε το 2006 σχετικά με την ιταλική νομοθεσία για τις ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις. Μετά από στενές επαφές με τους

¹⁴⁴ Μια μη εμπιστευτική έκδοση της απόφασης και των δεσμεύσεων είναι διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/cases>.

¹⁴⁵ Η απόφαση και οι δεσμεύσεις δημοσιεύθηκαν στο δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού υπό τον τίτλο "Antitrust cases".

¹⁴⁶ Όλα τα έγγραφα είναι διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο: http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/online_commerce.html

Επιτρόπους υπεύθυνους για τον ανταγωνισμό και την κοινωνία των πληροφοριών, οι ιταλικές αρχές υιοθέτησαν νέα κριτήρια για την «ψηφιοποίηση» των επίγειων τηλεοπτικών δικτύων στην Ιταλία με στόχο τη διασφάλιση της διάθεσης περισσότερων συχνοτήτων σε νεοεισερχόμενους φορείς και σε μικρότερους υφιστάμενους φορείς ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης. Ο διαγωνισμός για την κατανομή των συχνοτήτων αναμένεται να ξεκινήσει στις αρχές του 2010¹⁴⁷.

117. Σε ό,τι αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή εξακολούθησε την εποπτεία της μετάβασης από την αναλογική στην ψηφιακή επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση στα κράτη μέλη της ΕΕ. Το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε στις 6 Οκτωβρίου μια αρνητική απόφαση που αφορούσε τη Γερμανία¹⁴⁸, η οποία βασιζόταν, επίσης, στην έλλειψη της τεχνολογικής ουδετερότητας του καθεστώτος¹⁴⁹.
118. Στις 2 Ιουλίου, η Επιτροπή υιοθέτησε την αναθεωρημένη ανακοίνωση για τις ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις, που επιδιώκει να προσδώσει περισσότερη σαφήνεια στην αξιολόγηση των νέων υπηρεσιών των μέσων ενημέρωσης που χρηματοδοτούνται από δημόσια κονδύλια¹⁵⁰. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή εξέδωσε ορισμένες θετικές αποφάσεις σχετικά με τη χρηματοδότηση των συστημάτων της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στη Γαλλία, την Ισπανία, την Αυστρία και τη Δανία. Τον Ιούνιο υιοθέτησε πρόταση για την επίτευξη συμβατότητας της ενίσχυσης στον σουηδικό Τύπο, και κυρίως σε αστικές εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας, με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις¹⁵¹.

2.6. Φαρμακευτική βιομηχανία & υγεία

Φαρμακευτική βιομηχανία

119. Το 2009, η Επιτροπή ολοκλήρωσε την έρευνά της σχετικά με το φαρμακευτικό κλάδο της ΕΕ. Στόχος της έρευνας ήταν να εξετάσει τους λόγους για τα παρατηρούμενα περιστατικά καθυστερημένης εισόδου στην αγορά γενόσημων φαρμάκων και η ολοφάνερη πτώση της καινοτομίας, όπως προκύπτει από τη μείωση του αριθμού νέων φαρμάκων που εμφανίζονται στην αγορά. Η έρευνα ασχολήθηκε με την ανταγωνιστική σχέση (α) μεταξύ των εταιρειών παραγωγής αρχέτυπων σκευασμάτων και των εταιρειών παραγωγής γενόσημων και (β) μεταξύ εταιρειών παραγωγής αρχέτυπων σκευασμάτων, και διατύπωσε σημαντικές συστάσεις πολιτικής σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης της λειτουργίας του κλάδου. Η Επιτροπή δημοσίευσε την τελική της έκθεση στις 8 Ιουλίου¹⁵².
120. Στην τελική έκθεση της έρευνας του κλάδου, η Επιτροπή κάλεσε όλους τους ενδιαφερομένους να επιστήσουν την προσοχή των αρχών ανταγωνισμού σε ενδεχόμενα προβλήματα σχετικά με τον ανταγωνισμό.

¹⁴⁷ Στο πλαίσιο της υπόθεσης αυτής, η Επιτροπή είχε αποστείλει στην Ιταλία αιτιολογημένη γνωμοδότηση στις 18.7.2007.

¹⁴⁸ Υπόθεση C-25/2004 *DVB-T Berlin Brandenburg*. Η Γερμανία άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής το Δεκέμβριο. Η έφεση αφορούσε επίσης το θέμα της τεχνολογικής ουδετερότητας.

¹⁴⁹ Υποθέσεις T-8/06, T-21/06, T-24/06.

¹⁵⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση της 2ας Ιουλίου 2009, ΕΕ C 257 της 27.10.2009.

¹⁵¹ Υπόθεση E4/2008.

¹⁵² Ανακοίνωση της Επιτροπής της 8ης Ιουλίου 2009 σχετικά με τη Διοικητική σύνοψη της έκθεσης για την έρευνα στον φαρμακευτικό κλάδο, δελτίο Τύπου [IP/09/1098](#).

121. Επίσης, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες κατά της Servier διερευνώντας, μεταξύ άλλων, τις συμφωνίες διακανονισμού όσον αφορά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που έχει συνάψει η Servier και ορισμένους φορείς εκμετάλλευσης γενοσήμων φαρμάκων που ενδέχεται να έχουν αντια ανταγωνιστική συμπεριφορά. Η διερεύνηση αυτή δεν εντάσσεται στην έρευνα σχετικά με τον φαρμακευτικό κλάδο, αλλά τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτήν έδωσαν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να συνάγει συμπεράσματα για τους τομείς όπου θα μπορούσε να δράσει με τον κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο βάσει της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.
122. Σε σχέση με το ρυθμιστικό πλαίσιο, η τελική έκθεση τονίζει τρεις κυρίους τομείς προβληματισμού: διπλώματα ευρεσιτεχνίας, χορήγηση αδειών εμπορίας και τιμολόγηση και επιστροφή των εξόδων. Όσον αφορά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας η Επιτροπή επιβεβαίωσε εκ νέου την άμεση ανάγκη θέσπισης του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και ενός ενιαίου και εξειδικευμένου συστήματος επίλυσης των διαφορών σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη.
123. Σε ό,τι αφορά το παράλληλο εμπόριο φαρμάκων η απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) της 6ης Οκτωβρίου παρείχε σημαντικές διευκρινίσεις για τους περιορισμούς του παράλληλου εμπορίου στον φαρμακευτικό κλάδο, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα λεγόμενα συστήματα διπλής τιμολόγησης¹⁵³.
124. Στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων, κατά τη διάρκεια του 2009 πραγματοποιήθηκαν αρκετές μεγάλες συγκεντρώσεις φαρμακευτικών εταιρειών επιβεβαιώνοντας την τάση ανακατατάξεων που παρατηρείται στον κλάδο. Όλες οι περιπτώσεις εγκρίθηκαν στην πρώτη φάση με ή χωρίς δεσμεύσεις. Η αξιολόγηση των συγκεντρώσεων στον φαρμακευτικό τομέα έδειξε ότι οι αγορές υγείας των ζώων παρουσιάζουν γενικά μεγάλο βαθμό συγκέντρωσης. Για να επιτραπεί νέα είσοδος αγοραστή στον τομέα των εμβολίων για ζώα, το πακέτο εκποίησης δραστηριοτήτων στην υπόθεση Pfizer/Wyeth¹⁵⁴ περιελάμβανε για πρώτη φορά μια εγκατάσταση παραγωγής.

Υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης

125. Οι δράσεις της Επιτροπής στον τομέα αυτό αποσκοπούσαν στις κρατικές ενισχύσεις, όπου έλαβε καταγγελίες από ιδιωτικά νοσοκομεία για εικαζόμενη άδικη μεταχείριση ή υπέρογκες αποζημιώσεις προς δημόσια νοσοκομεία σε διάφορα κράτη μέλη, ενώ για το δεύτερο διατυπώνονται συχνά ισχυρισμοί για διεπιδότηση εμπορικών δραστηριοτήτων από τα κονδύλια του δημοσίου. Οι περισσότερες καταγγελίες προέρχονταν από κράτη μέλη που έχουν ήδη ανοίξει τις αγορές τους στον ανταγωνισμό (π.χ. Γερμανία και Βέλγιο).

¹⁵³ Βλ. υπόθεση C-501/06 *GlaxoSmithKline κατά Επιτροπής* (2009), που διατίθεται στην ιστοσελίδα: <http://eur-lex.europa.eu>. Τον Μάρτιο του 1998, η GSK κοινοποίησε στην Επιτροπή την τιμολογιακή πολιτική της για 82 φάρμακα στην Ισπανία η οποία ίσχυε για τις ισπανικές επιχειρήσεις χονδρικής πώλησης. Σύμφωνα με την κοινοποιηθείσα πολιτική η GSK χρέωνε διαφορετική τιμή στις επιχειρήσεις χονδρικής πώλησης ανάλογα με τον τελικό προορισμό του προϊόντος, δηλαδή, εάν το προϊόν προοριζόταν για κατανάλωση στην Ισπανία ίσχυε χαμηλότερη τιμή, ενώ εάν προοριζόταν για εξαγωγή η τιμή ήταν υψηλότερη. Ορισμένοι χονδρέμποροι και ενώσεις χονδρεμπόρων υπέβαλαν καταγγελίες στην Επιτροπή κατά της πολιτικής αυτής και η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση τον Μάιο του 2001, σύμφωνα με την οποία η GSK είχε παραβεί το άρθρο 81(1) ΕΚ.

¹⁵⁴ Βλ. Υπόθεση COMP/M.5476 *Pfizer / Wyeth*.

126. Στις 28 Οκτωβρίου, η Επιτροπή εξέδωσε θετική απόφαση κρίνοντας ότι η χορήγηση δημόσιας χρηματοδότησης από τις βελγικές αρχές σε δημόσια νοσοκομεία της περιφέρειας των Βρυξελλών ήταν σύμμορφη με τις απαιτήσεις που ορίζονται στη Συνθήκη¹⁵⁵. Επίσης, τον Ιούνιο ενέκρινε το νέο καθεστώς της Ιρλανδίας για τις εισφορές και μειώσεις φόρων στον τομέα της ασφάλισης ασθενείας¹⁵⁶.
127. Στον τομέα των συμπράξεων, τον Οκτώβριο η Επιτροπή εξέδωσε κοινοποίηση αιτιάσεων για εικαζόμενη παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ από τον γαλλικό φαρμακευτικό σύλλογο (Ordre National des Pharmaciens, Conseil National de l'Ordre des Pharmaciens, Section G de l'Ordre National des Pharmaciens και Conseil Central de la Section G de l'Ordre des Pharmaciens)¹⁵⁷. Η Επιτροπή ανησυχούσε μήπως ο ONP εφάρμοζε ελάχιστες τιμές για την κλινική ανάλυση και περιόριζε την ανάπτυξη ορισμένων φορέων της αγοράς με στόχο να προστατεύσει τα οικονομικά συμφέροντα των μελών του, δηλαδή των Γάλλων φαρμακοποιών.

2.7. Μεταφορές

128. Η πολιτική ανταγωνισμού στον τομέα των μεταφορών αποσκοπεί στη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών των οποίων η απελευθέρωση συντελέστηκε πρόσφατα ή βρίσκονται στο στάδιο της απελευθέρωσης. Για τον σκοπό αυτό, το ρυθμιστικό πλαίσιο εκσυγχρονίζεται συνεχώς εντάσσοντας τον τομέα των μεταφορών στους γενικά εφαρμοστέους κανόνες για τον ανταγωνισμό. Το ρυθμιστικό έργο συμπληρώθηκε από μέτρα για έρευνες και για επιβολή της νομοθεσίας.
129. Στον τομέα των οδικών μεταφορών, ο νέος κανονισμός για τις δημόσιες επιβατικές μεταφορές¹⁵⁸ τέθηκε σε ισχύ την 3η Δεκεμβρίου. Ο κανονισμός θεσπίζει τους κανόνες που ισχύουν για τις αποζημιώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των χερσαίων μεταφορών.
130. Η Επιτροπή εξέτασε ορισμένες υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων σχετικά με υπηρεσίες λεωφορείων στη Δανία και τη Γερμανία. Στον τομέα των αστικών μεταφορών, περάτωσε επίσημη διαδικασία έρευνας σχετικά με τη μεταρρύθμιση της μεθόδου χρηματοδότησης του ειδικού καθεστώτος συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της RATP, της γαλλικής εταιρείας δημόσιων συγκοινωνιών¹⁵⁹.
131. Σύμφωνα με τους ευρύτερους κοινοτικούς στόχους της κοινής πολιτικής μεταφορών και της προστασίας του περιβάλλοντος η Επιτροπή ενέκρινε καθεστώς που προάγει την αγορά φιλικότερων προς το περιβάλλον βαρέων οχημάτων στη Σλοβενία¹⁶⁰. Επίσης, ενέκρινε ένα γερμανικό πρόγραμμα ενισχύσεων με στόχο τη στήριξη της

¹⁵⁵ Υπόθεση NN54/2009 *Association bruxelloise des institutions des soins de santé privées asbl (ABISSP) κατά Βελγίου*. Η δημόσια έκδοση της απόφασης αυτής δεν είναι ακόμα διαθέσιμη. Θα δημοσιευθεί μόλις διαγραφούν τυχόν πληροφορίες εμπιστευτικού χαρακτήρα.

¹⁵⁶ Υπόθεση N582/08 *Health Insurance intergenerational solidarity relief* (Ιρλανδία). Τελική απόφαση C(2009)3572 τελικό (EE C 186 της 8.8.2009).

¹⁵⁷ Υπόθεση COMP/39510 *LABCO/ONP*.

¹⁵⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2007 για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και αριθ. 1107/70 (EE L 315 της 3.12.2007).

¹⁵⁹ Υπόθεση C42/2007 (EE L 327 της 12.12.2009).

¹⁶⁰ Υπόθεση N395/2008 (EE C 125 της 5.6.2009).

αποδοχής από την αγορά των διαθέσιμων εξαιρετικά αποδοτικών τεχνολογιών για οχήματα¹⁶¹ και ένα πρόγραμμα ενισχύσεων υπέρ της αγοράς λεωφορείων με χαμηλές εκπομπές άνθρακα στην Αγγλία¹⁶².

132. Σχετικά με τη βελτίωση των υποδομών των δημόσιων συγκοινωνιών, εγκρίθηκαν αρκετά σημαντικά προγράμματα, μεταξύ των οποίων και η κατασκευή και συντήρηση των αυτοκινητοδρόμων A1¹⁶³ και A2¹⁶⁴ στην Πολωνία.
133. Στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, η Επιτροπή ενέκρινε την εξαγορά της πολωνικής σιδηροδρομικής εταιρείας PCC Logistics από την Deutsche Bahn AG¹⁶⁵ στις 12 Ιουνίου. Τον Οκτώβριο, η Επιτροπή παρέπεμψε στη Γαλλία μια υπόθεση συγκέντρωσης, μέσω της οποίας η SNCF θα αποκτούσε από κοινού τον έλεγχο της Keolis, επιχείρησης που δραστηριοποιείται στον τομέα των δημόσιων επιβατικών μεταφορών¹⁶⁶.
134. Όπως και σε προηγούμενα έτη, η Επιτροπή εξέδωσε διάφορες αποφάσεις στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων για να προάγει τις σιδηροδρομικές μεταφορές και τις συνδυασμένες μεταφορές σε διάφορα κράτη μέλη, όπως η Βουλγαρία¹⁶⁷, η Τσεχική Δημοκρατία¹⁶⁸, η Γερμανία¹⁶⁹ και το Ηνωμένο Βασίλειο (αναδιάρθρωση του Eurostar)¹⁷⁰.
135. Στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, η Επιτροπή υιοθέτησε τον Ιούνιο την ανακοίνωση σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στις εταιρείες διαχείρισης πλοίων¹⁷¹. Η Επιτροπή εξέδωσε θετικές αποφάσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις ναυτικών στην Ιταλία¹⁷² και τη Φινλανδία¹⁷³. Επίσης, περάτωσε την επίσημη διαδικασία που είχε κινήσει το 2007 σχετικά με το καθεστώς του διεθνούς νηολογίου της Δανίας (DIS). Αποδέχθηκε την επέκταση του καθεστώτος DIS στα πλοία πόντισης καλωδίων μέσω αναλογικής εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών για τις θαλάσσιες μεταφορές¹⁷⁴. Επιπλέον, ολοκλήρωσε τις διαδικασίες διερεύνησης σχετικά με τα καθεστώτα φορολόγησης βάσει χωρητικότητας στην Ιρλανδία¹⁷⁵, τη Δανία¹⁷⁶, ενέκρινε τροποποίηση του ολλανδικού

¹⁶¹ N457/2009.

¹⁶² Υπόθεση N517/2009.

¹⁶³ Υποθέσεις N151/2009, N152/2009 (EE C 164 της 16.7.2009).

¹⁶⁴ Υπόθεση N462/2009.

¹⁶⁵ Υπόθεση COMP/M.5480.

¹⁶⁶ Υπόθεση COMP/M.5557 *SNCF / CDPQ / Keolis / Effia*.

¹⁶⁷ Υπόθεση N175/2009 (EE C 246 της 14.10.2009).

¹⁶⁸ Υποθέσεις N409/2008, N410/2008 και N411/2008 (EE C 106 της 8.5.2009).

¹⁶⁹ Υπόθεση N324/2009 (EE C 299 της 9.12.2009).

¹⁷⁰ Υπόθεση N420/2008 (EE C 183 της 5.8.2009).

¹⁷¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής περί παροχής οδηγιών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στις εταιρείες διαχείρισης πλοίων (EE C 132 της 11.6.2009).

¹⁷² Υπόθεση N219/2009 (EE C 196, της 20.8.2009).

¹⁷³ Υποθέσεις N120/2009 (EE C 232 της 26.9.2009), N67/2009 (EE C 232 της 26.9.2009) και N300/2009 (EE C 299 της 9.12.2009).

¹⁷⁴ Υπόθεση C22/2007 (EE L 119 της 15.5.2009).

¹⁷⁵ Υπόθεση C2/2008 (EE L 228 της 1.9.2009).

¹⁷⁶ Υπόθεση C5/2007 (EE L 315 της 2.12.2009).

καθεστώς φορολόγησης βάσει χωρητικότητας¹⁷⁷ και τη θέσπιση ενός τέτοιου καθεστώτος στη Σλοβενία¹⁷⁸ και την Πολωνία¹⁷⁹.

136. Η Επιτροπή ενέκρινε εν μέρει ένα ελληνικό¹⁸⁰ και ένα λετονικό¹⁸¹ πρόγραμμα ανάπτυξης λιμενικών υποδομών και κίνησε επίσημη διαδικασία έρευνας σχετικά με ορισμένα φορολογικά μέτρα υπέρ του λιμενικού τομέα στη Γαλλία¹⁸². Επιπλέον, περάτωσε την επίσημη διαδικασία εξέτασης που είχε κινήσει το 2008 σχετικά με τη δημόσια χρηματοδότηση των υπηρεσιών μεταφοράς με οχηματαγωγά μεταξύ της ηπειρωτικής Σκωτίας και των νησιών που βρίσκονται ανοιχτά των δυτικών και βόρειων ακτών της¹⁸³. Με την εξαίρεση μιας διαδρομής, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας για τα δυτικά και τα βόρεια νησιά ήταν βάσιμα καθορισμένες και ανατεθειμένες στους φορείς εκμετάλλευσης. Στον τομέα των συγκεντρώσεων, η Maersk ο μεγαλύτερος όμιλος θαλάσσιων μεταφορών του κόσμου, εξαγόρασε τη Broström¹⁸⁴.
137. Στον τομέα της αεροπλοΐας, ο κανονισμός για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων (CRS)¹⁸⁵ τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου. Η νέα οδηγία για τα τέλη αερολιμένα τέθηκε σε ισχύ στις 15 Μαρτίου¹⁸⁶.
138. Στις 18 Ιουνίου το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκριναν μια τροποποίηση των ισχυόντων κανόνων¹⁸⁷, με στόχο να προσδώσουν περισσότερη ευελιξία στην κατανομή διαθέσιμου χρόνου χρήσης (slots), ώστε να εξουδετερωθεί ο αντίκτυπος της κρίσης στις αεροπορικές μεταφορές. Το μέτρο παγώνει προσωρινά τον κανόνα «χρήση ή απώλεια» κατά τη θερινή περίοδο του 2009 και δίνει στις αεροπορικές εταιρείες τη δυνατότητα να διατηρήσουν τα δικαιώματά τους στον διαθέσιμο χρόνο χρήσης.
139. Ο κλάδος των αεροπορικών εταιρειών αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα το 2009, με πτώση στη ζήτηση για μεταφορά επιβατών και εμπορευμάτων που επέφερε σημαντικές ζημιές σε πολλούς μεταφορείς, καθώς επίσης και την αναδιάρθρωση του κλάδου. Η αναδιάρθρωση έλαβε τη μορφή εντατικής συνεργασίας στο πλαίσιο παγκόσμιων συμμαχιών αεροπορικών εταιρειών που οδήγησαν σε συμφωνίες κοινών επιχειρήσεων, οι οποίες καλύπτουν όλα τα διατλαντικά δρομολόγια. Ο κλάδος των ευρωπαϊκών αεροπορικών εταιρειών πέρασε από διαδικασία ανακατατάξεων με συγκεντρώσεις τόσο από μεταφορείς που λειτουργούν ως δίκτυο όσο και από τους

¹⁷⁷ Υπόθεση N457/2008 (EE C 106 της 8.5.2009).

¹⁷⁸ Υπόθεση N325/2007 (EE C 53 της 6.3.2009).

¹⁷⁹ Υπόθεση C34/2007.

¹⁸⁰ Υποθέσεις N169/2008, N105/2008, N168/2008 και C21/2009.

¹⁸¹ Υποθέσεις N385/2009.

¹⁸² Υποθέσεις N614/2008 (EE C 122 της 30.5.2009).

¹⁸³ Υπόθεση C16/2008, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα.

¹⁸⁴ Υπόθεση COMP/M.5346 *APMM/Broström*.

¹⁸⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 80/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Ιανουαρίου 2009 όσον αφορά τον κώδικα δεοντολογίας για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2299/89 του Συμβουλίου (EE L 35 της 4.2.2009).

¹⁸⁶ Οδηγία 2009/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2009 (EE L 70 της 14.3.2009).

¹⁸⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 545/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 95/93 σχετικά με τους κοινούς κανόνες κατανομής του διαθέσιμου χρόνου χρήσης (slots) στους κοινοτικούς αερολιμένες (EE L 167 της 29.6.2009, σ. 24).

αερομεταφορείς χαμηλού κόστους¹⁸⁸. Ορισμένες μεγάλες εταιρείες που λειτουργούν ως δίκτυο, και ιδιαίτερα η Lufthansa, άδραξαν την ευκαιρία αυτή και επεκτάθηκαν μέσω εξαγορών μικρότερων περιφερειακών φορέων, κυρίως της Brussels Airlines¹⁸⁹, της Bmi¹⁹⁰ και της Austrian Airlines¹⁹¹.

140. Στις 8 Απριλίου, η Επιτροπή κίνησε επίσημη διαδικασία έρευνας για τη συνεργασία των αεροπορικών εταιρειών στις διατλαντικές πτήσεις¹⁹² μεταξύ της Oneworld airline alliance (British Airways, American Airlines και Iberia) και της Star Alliance (Lufthansa, United, Continental και Air Canada). Στις 30 Σεπτεμβρίου, η Επιτροπή απηύθυνε κοινοποίηση αιτιάσεων για την υπόθεση Oneworld¹⁹³.
141. Κατά τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή ενέκρινε ενίσχυση διάσωσης που χορηγήθηκε στον όμιλο Austrian Airlines με τη μορφή εγγύησης δανείου¹⁹⁴. Επίσης, χαρακτήρισε το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Austrian Airlines συμβατό με την κοινή αγορά¹⁹⁵. Επιπλέον, με την προϋπόθεση τήρησης ορισμένων όρων¹⁹⁶, η Επιτροπή αποφάνθηκε για ορισμένες αλλαγές που ήθελαν να επιφέρουν οι ελληνικές αρχές στις διαδικασίες πωλήσεων της Olympic Airlines. Επιπλέον, η Επιτροπή ενέκρινε την πρόθεση των ελληνικών αρχών να καλύψουν μέρος του κόστους του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης που θα εφαρμόζε η Olympic Catering SA σε ορισμένους από τους υπαλλήλους της¹⁹⁷.
142. Η Επιτροπή δέχθηκε τα μέτρα που έλαβε η Γαλλία για την κατάργηση της διαφοροποίησης στα τέλη επιβατών μεταξύ εγχώριων πτήσεων και πτήσεων στην ΕΕ, κάτι που στην πραγματικότητα ωφελούσε τις αεροπορικές εταιρείες που εκτελούσαν εγχώριες πτήσεις¹⁹⁸.

2.8. Ταχυδρομικές υπηρεσίες

143. Όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στον ταχυδρομικό τομέα το 2009, η Επιτροπή εξέδωσε αρκετές αποφάσεις με στόχο να αποτραπεί η παροχή αδικαιολόγητων προνομίων στους ταχυδρομικούς φορείς, στους οποίους έχουν ανατεθεί υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος καθώς και στις θυγατρικές τους. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή συνέχισε την έρευνά της σχετικά με την εικαζόμενη υπεραντιστάθμιση της *Deutsche Post AG*¹⁹⁹ για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της περί παροχής καθολικής υπηρεσίας από το 1989 έως 2007. Στις 13 Ιουλίου, η Επιτροπή κίνησε επίσημη διαδικασία έρευνας για να εξετάσει τα μέτρα υπέρ της βελγικής La Poste²⁰⁰. Στην υπόθεση UK Royal Mail, η

188 Υπόθεση COMP/M.5364 *Iberia/Vueling/Clickair*.

189 Υπόθεση COMP/M.5335 *Lufthansa/Brussels Airlines*.

190 Υπόθεση COMP/M.5403 *Lufthansa/bmi*.

191 Υπόθεση COMP/M.5440 *Lufthansa/Austrian Airlines*.

192 Βλ. δελτίο Τύπου [MEMO/09/168](#) της 20.4.2009.

193 Βλ. δελτίο Τύπου [MEMO/09/430](#) της 2.10.2009.

194 Υπόθεση NN72/2008, δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί.

195 Υπόθεση C6/2009.

196 Υπόθεση N83/2009, δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί.

197 Υπόθεση N487/2009.

198 Υπόθεση E4/2007 (ΕΕ C 83, 7.4.2009).

199 Υπόθεση [C36/2007](#) Καταγγελία κατά του γερμανικού κράτους για τη χορήγηση παράνομης ενίσχυσης προς την *Deutsche Post* (ΕΕ C 245 της 19.10.2007 σ. 21).

200 Υπόθεση C20/09 (πρώην N763/02) *La Poste* (ΕΕ C 176 της 29.7.2009, σ. 17).

Επιτροπή αποφάσισε ότι τα τέσσερα κρατικά μέτρα που είχαν ληφθεί από το 2001 έως το 2007 εναρμονίζονταν με τους κοινοτικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις²⁰¹. Σε σχέση με την υπόθεση της γαλλικής La Poste²⁰², η γαλλική κυβέρνηση υιοθέτησε ένα νομοσχέδιο που προβλέπει την καταχώριση της La Poste ως ανώνυμη εταιρεία από την 1η Ιανουαρίου 2010, γεγονός που θα έθετε τέλος στην εγγύηση. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, η Επιτροπή επί του παρόντος οριστικοποιεί την απόφασή της.

144. Σε ό,τι αφορά τις συγκεντρώσεις, στις 21 Απριλίου η Επιτροπή ενέκρινε υπό όρους την πρώτη συγκέντρωση μεταξύ των κατεστημένων ταχυδρομικών φορέων, Posten (της Σουηδίας) και Post Danmark²⁰³.

2.9. Αυτοκινητοβιομηχανία

145. Ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας δέχθηκε ιδιαίτερα δυνατό πλήγμα από την οικονομική κρίση. Παρ' όλο που η παγκόσμια ζήτηση για αυτοκίνητα το 2009 παρουσίασε πτώση μόνο κατά 2,4% σε σχέση με το 2008 χάρη στη μεγάλη ζήτηση που παρατηρήθηκε στην Κίνα²⁰⁴, οι πωλήσεις αυτοκινήτων (των επιβατικών αυτοκινήτων και των ελαφρών επαγγελματικών οχημάτων μέχρι 3,5 τόνους) στην ΕΕ μειώθηκαν κατά 4,6% σε σχέση με το 2008 και κατά 12,5% σε σχέση με το 2007²⁰⁵. Σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο, τα προγράμματα απόσυρσης που θεσπίστηκαν σε διάφορες εθνικές αγορές, και ιδιαίτερα το πρόγραμμα της Γερμανίας, είχαν θετικό αντίκτυπο στις πωλήσεις. Με βάση τον μηχανισμό πληροφόρησης που θεσπίστηκε με την οδηγία 98/34/ΕΚ, τα εθνικά προγράμματα απόσυρσης που περιλαμβάνουν και τεχνικούς κανόνες κοινοποιήθηκαν πριν από την έγκρισή τους στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη, κίνηση που πρόσφερε εχέγγυα για τη διαφάνεια, την ανταλλαγή πληροφοριών και την πρόληψη εμποδίων στην ενιαία αγορά.
146. Η πτώση της ζήτησης και της παγκόσμιας υπερπροσφοράς που χαρακτήριζαν τον τομέα για ορισμένα χρόνια οδήγησαν σε πτωχευτική διαδικασία αρκετούς προμηθευτές της αυτοκινητοβιομηχανίας, και κυρίως τους δύο προμηθευτές των ΗΠΑ General Motors και Chrysler. Συνεπώς, δύο από τα ευρωπαϊκά τμήματα της GM, η Opel/Vauxhall και η Saab, τέθηκαν προς πώληση, και στην περίπτωση της Opel χρειάστηκαν κρατικά δάνεια προκειμένου να συνεχίσει να λειτουργεί.
147. Η δεύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει επί του παρόντος ο κλάδος είναι η μετάβαση προς τα οικολογικότερα αυτοκίνητα. Η αυξημένη ζήτηση από τους πελάτες για αυτοκίνητα με χαμηλές εκπομπές και το όλο και πιο αυστηρό ρυθμιστικό περιβάλλον απαιτούν επενδύσεις μεγάλης κλίμακας για την ανάπτυξη των οχημάτων που θα ανταποκρίνονται στα πρότυπα του μέλλοντος. Η Επιτροπή ενέκρινε αρκετά σχετικά καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων²⁰⁶. Παράλληλα, ο κλάδος επωφελήθηκε

²⁰¹ Υπόθεση C7/07 (πρώην NN82/06 και NN83/06) *Εικαζόμενη ενίσχυση υπέρ της Royal* (ΕΕ L 210 της 14.8.2009, σ. 16).

²⁰² Υπόθεση C56/2007 *Απεριορίστη κρατική εγγύηση - La Poste* (Γαλλία).

²⁰³ Υπόθεση COMP/M.5152.

²⁰⁴ Global auto report, Scotia Bank, http://www.scotiacapital.com/English/bns_econ/bns_auto.pdf

²⁰⁵ ACEA (Ενωση Ευρωπαϊκών Κατασκευαστών Αυτοκινήτου), Νέες εγγραφές ανά χώρα http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/new_vehicle_registrations_by_country/

²⁰⁶ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. το ειδικό κεφάλαιο της παρούσας έκθεσης.

από τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις χρηματοδοτήσεις μέσω δανείων και εγγυήσεων.

148. Σε όλες τις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, η Επιτροπή συνέχισε να εφαρμόζει μια αυστηρή πολιτική γραμμή. Ειδικότερα, η Επιτροπή δήλωσε με συνέπεια ότι δεν θα δεχόταν να υπόκεινται –de jure ή de facto– οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο προγραμμάτων εγκεκριμένων βάσει του προσωρινού πλαισίου σε όρους που εξυπηρετούν τον προστατευτισμό, όπως οι αδικαιολόγητοι μη εμπορικοί όροι σχετικά με τη γεωγραφική τοποθεσία των επενδύσεων. Η Επιτροπή εξέτασε με προσοχή κάθε υπόθεση όπου παρουσιάστηκαν αυτού του είδους οι ανησυχίες σχετικά με τον προστατευτισμό, διασφαλίζοντας ότι η ενίσχυση δεν στρεβλωνόταν από μη εμπορικούς προβληματισμούς και ότι συνέβαλλε στην μελλοντική βιωσιμότητα του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας.
149. Στις 13 Μαΐου, η Επιτροπή ενέκρινε ενίσχυση ύψους 11 εκατ. EUR για την επαγγελματική εκπαίδευση προσωπικού στις εργοστασιακές μονάδες κατασκευής φορτηγών της Scania στη Σουηδία²⁰⁷. Επίσης, στις 2 Δεκεμβρίου εγκρίθηκε ενίσχυση για επαγγελματική εκπαίδευση ύψους 57 εκατ. EUR για την Ford Romania SA, περατώνοντας με αυτόν τον τρόπο την διαδικασία έρευνας στην υπόθεση αυτή²⁰⁸. Στις 5 Ιουνίου, η Επιτροπή ενέκρινε κρατικές εγγυήσεις από το σουηδικό κράτος στην Volvo Personvagnar (Volvo PV)²⁰⁹ και στις 13 Νοεμβρίου από το κράτος της Ρουμανίας στην Ford Romania SA²¹⁰. Επίσης, ενέκρινε επενδυτική ενίσχυση στην Mercedes-Benz Ουγγαρίας²¹¹ και τη Ford Ισπανίας²¹².
150. Σχετικά με την περιφερειακή ενίσχυση, στις 29 Απριλίου εγκρίθηκε επενδυτική ενίσχυση ύψους 46 εκατ. EUR για τον Όμιλο Fiat για ένα μεγάλο επενδυτικό πρόγραμμα για την παραγωγή ενός νέου μοντέλου αυτοκινήτου στη Σικελία (Ιταλία)²¹³. Ωστόσο, στις 29 Οκτωβρίου η Επιτροπή κίνησε επίσημη διαδικασία έρευνας κατά της ουγγρικής περιφερειακής ενίσχυσης ύψους περίπου 50 εκατ. EUR για ένα μεγάλο επενδυτικό πρόγραμμα της Audi Hungaria Motor Kft. και της μονάδας της στο Győr²¹⁴.
151. Στον αντιμονοπωλιακό τομέα, ένα προκαταρκτικό σχέδιο ενός νέου ΚΑΚ για τα αυτοκίνητα οχήματα και οι συνοδευτικές κατευθυντήριες γραμμές εγκρίθηκαν στις 28 Οκτωβρίου. Τα κείμενα δημοσιεύθηκαν για δημόσια διαβούλευση στις 21 Δεκεμβρίου και ακολουθούν την πορεία που χάραξε η ανακοίνωση της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου²¹⁵. Με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία και ανάλογα με το αποτέλεσμα της δημόσιας διαβούλευσης, η Επιτροπή πιστεύει ότι οι συμφωνίες διανομής αυτοκινήτων δεν πρέπει να τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης από οποιαδήποτε

²⁰⁷ N98/2009 *Ενίσχυση για επαγγελματική εκπαίδευση στη Scania*, EE 147 της 27.6.2009, σ. 6.

²⁰⁸ Υπόθεση C39/2008 (πρώην N148/2008) *Ενίσχυση για επαγγελματική εκπαίδευση στη Ford Craiova, Ρουμανία*.

²⁰⁹ N80/2009 *Κρατικές εγγυήσεις υπέρ της Volvo Cars*, EE C 172 της 24.7.2009, σ. 2.

²¹⁰ N478/2009 *Επί μέρους κρατική εγγύηση για την Ford Romania S.A.*

²¹¹ N671/2008. [Βλ. IP/09/1147](#).

²¹² N473/2008. [Βλ. IP/09/958](#).

²¹³ Υπόθεση N635/2008 *FIAT Termini Imerese*.

²¹⁴ Υπόθεση C31/2009 (πρώην N113/2009) *Audi Hungaria Motor Kft.*

²¹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής για το μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο του δικαίου ανταγωνισμού που θα ισχύει στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας της 22ας Ιουλίου 2009 (COM(2009) 388 τελικό)

παρόμοια συμφωνία σε άλλους τομείς. Επομένως, το σχέδιο ΚΑΚ προβλέπει ότι η μελλοντική γενική απαλλαγή ανά κατηγορία για τους κάθετους περιορισμούς θα αντικαταστήσει τους ισχύοντες ειδικούς κανόνες για τέτοιου είδους συμφωνίες. Ωστόσο, για να προστατευθούν οι επενδύσεις που πραγματοποίησαν οι διανομείς αυτοκινήτων με βάση τους παλαιότερους κανόνες, για παράδειγμα σε χώρους όπου κατασκευάζονται διάφορες μάρκες (multi-brand sites), προτείνεται η μετάβαση αυτή να μην πραγματοποιηθεί πριν από την 31η Μαΐου 2013.

152. Όσον αφορά τις δευτερεύουσες αγορές παροχής υπηρεσιών επισκευής και συντήρησης και διανομής ανταλλακτικών, η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε έδειξε ότι ο ανταγωνισμός αποδυναμώνεται λόγω της σημασίας που προσλαμβάνουν οι δεσμοί με ένα συγκεκριμένο σήμα και ότι σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτούνταν τομεακές διατάξεις. Σε ό,τι αφορά τις αγορές αυτές, το σχέδιο ΚΑΚ και το σχέδιο των συνοδευτικών κατευθυντήριων γραμμών αποσκοπούν, επομένως, στην αντικατάσταση του ισχύοντος ΚΑΚ ²¹⁶ από την 1 Ιουνίου 2010. Με τον τρόπο αυτό, θα συμπληρωθούν οι τομεακοί κανόνες σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες επισκευής και συντήρησης νέων οχημάτων.

2.10. Βιομηχανία τροφίμων

153. Η Επιτροπή συνέχισε την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στις αγορές τροφίμων μέσω της ενεργού παρακολούθησης των υφιστάμενων αποφάσεων δέσμευσης και συνέχισε την αξιολόγηση των υποθέσεων για τις οποίες είχαν διενεργηθεί επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια του 2008. Οι εργασίες της ειδικής επιχειρησιακής ομάδας για τη λειτουργία της διατροφικής αλυσίδας συνεχίστηκαν το 2009. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ανέλαβε μια στοχευμένη διερευνητική αποστολή, ώστε να βρεθούν οι δυνητικοί προβληματισμοί σε σχέση με τον ανταγωνισμό που μπορεί να επηρεάσουν τη λειτουργία του τομέα των τροφίμων. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης αυτής ανακοινώθηκαν στις ΕΑΑ και ενσωματώθηκαν στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την «καλύτερη λειτουργία της διατροφικής αλυσίδας» που εγκρίθηκε στις 28 Οκτωβρίου ²¹⁷.
154. Πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις της υποομάδας τροφίμων του ΕΔΑ τον Ιούλιο και τον Νοέμβριο προκειμένου να συζητηθούν και να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές για θέματα που συνδέονται με τις αγορές τροφίμων.
155. Ο τομέας των γαλακτοκομικών προϊόντων συγκαταλέγεται μεταξύ των τομέων που αντιμετώπισαν τις περισσότερες δυσκολίες το 2009. Λόγω των δυσκολιών αυτών, τον Ιούλιο η Επιτροπή κατάρτισε «έκθεση για την κατάσταση της αγοράς των γαλακτοκομικών προϊόντων» ²¹⁸. Επίσης, συστήθηκε ομάδα υψηλού επιπέδου για το γάλα, όπου συνεδριάζουν εθνικοί εμπειρογνώμονες για γεωργικά θέματα και της οποίας οι εργασίες είναι εν εξελίξει. Επιπλέον, εντατικοποιήθηκε ο διάλογος της Επιτροπής με τις ΕΑΑ σχετικά με τον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων μέσω της δημιουργίας μιας μικτής ομάδας εργασίας του ΕΔΑ για το γάλα, της οποίας οι εργασίες θα συνεχιστούν και κατά τη διάρκεια του 2010.

²¹⁶ Κανονισμός της Επιτροπής 1400/2002 της 31ης Ιουλίου 2002 για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, ΕΕ L 203 της 1.8.2002, σσ. 30-41.

²¹⁷ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16061_en.pdf

²¹⁸ http://ec.europa.eu/agriculture/markets/milk/report2009/index_en.htm

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

156. Η μονάδα συνδέσμου με τους καταναλωτές έχει συσταθεί και λειτουργεί εδώ και πάνω από ένα χρόνο για την επίτευξη των στόχων της εμβάθυνσης της συνεργασίας της ΓΔ Ανταγωνισμού με τους εκπροσώπους των καταναλωτών και την ανάπτυξη νέων τρόπων άμεσης επικοινωνίας με το ευρύ κοινό.
157. Το 2003 η Επιτροπή σύστησε την ευρωπαϊκή συμβουλευτική ομάδα καταναλωτών (ECCG) ως το κύριο φόρουμ της Επιτροπής για συνεργασία με τις οργανώσεις των καταναλωτών²¹⁹. Η ECCG δημιούργησε μια υποομάδα για τον ανταγωνισμό, η οποία συνέρχεται δύο φορές τον χρόνο στις Βρυξέλλες²²⁰. Κατά τη διάρκεια του έτους, η υποομάδα για τον ανταγωνισμό της ECCG πραγματοποίησε συζητήσεις για θέματα όπως η χρηματοπιστωτική κρίση και τα σχετικά μέτρα για τις κρατικές ενισχύσεις, ο ψηφιακός κινηματογράφος, η απόφαση σχετικά με την Intel και η έρευνα για τον φαρμακευτικό κλάδο.
158. Στις 21 Οκτωβρίου, η ΓΔ Ανταγωνισμού οργάνωσε μια δημόσια εκδήλωση με τίτλο «Ο ανταγωνισμός και οι καταναλωτές στον 21ο αιώνα». Για τη βελτίωση της επικοινωνίας, οι ιστοσελίδες του δικτυακού τόπου για τον ανταγωνισμό που απευθύνονται στους καταναλωτές επικαιροποιήθηκαν και πλέον περιλαμβάνουν περισσότερες εύχρηστες πληροφορίες.

4. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

159. Το 2009 το ΕΔΑ συνέχισε να αποτελεί ένα πολύ ενεργό φόρουμ για συζητήσεις και ανταλλαγές ορθών πρακτικών μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των 27 κρατών μελών.
160. Ο Γενικός Διευθυντής της ΓΔ Ανταγωνισμού και οι επικεφαλής όλων των ΕΑΑ συνήλθαν στις 13 Οκτωβρίου. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στα εξής θέματα: καθορισμός προτεραιοτήτων, σύγκλιση/διαφάνεια των διαδικασιών, κυρώσεις και ποινικοποίηση και συνεργασία στον τομέα των συγκεντρώσεων. Στη συνεδρίαση αναφέρθηκαν, επίσης, οι δράσεις της Επιτροπής κατά την χρηματοπιστωτική κρίση, ενώ έγινε ομόφωνα δεκτή η έκθεση για τη σύγκλιση της επιείκειας βάσει του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ²²¹.
161. Η Επιτροπή πληροφορήθηκε βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 3 του κανονισμού για 129 νέες διερευνήσεις που ξεκίνησαν οι ΕΑΑ το 2009. Παρατηρήθηκαν πολλές υποθέσεις, μεταξύ άλλων στον τομέα της ενέργειας, των μέσων ενημέρωσης, των τηλεπικοινωνιών, των μεταφορών και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η Επιτροπή, επίσης, ενημερώθηκε για 69 σχέδια αποφάσεων βάσει του άρθρου 11

²¹⁹ 2003/709/EK απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2003.

²²⁰ Η υποομάδα της ECCG για τον ανταγωνισμό περιλαμβάνει έναν εθνικό αντιπρόσωπο οργάνωσης καταναλωτών ανά κράτος μέλος της ΕΕ συν έναν εκπρόσωπο από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενώσεων Καταναλωτών (BEUC) και δύο από τους παρατηρητές του ΕΟΧ (Ισλανδία και Νορβηγία). Η Επιτροπή παρέχει τη γραμματεία της υποομάδας.

²²¹ Η έκθεση διατίθεται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html>

παράγραφος 4 του κανονισμού αριθ. 1/2003 (διαπιστώθηκε αύξηση της τάξης του 15% σε σχέση με το 2008).

162. Το 2009, η Επιτροπή εξέδωσε πέντε γνωμοδοτήσεις βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 1 του κανονισμού που αφορούσαν ερωτήσεις των εθνικών δικαστών σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ: μία σε βελγικό δικαστήριο, μία σε λιθουανικό, και τρεις σε ισπανικά δικαστήρια. Σε σχέση με τις παρεμβάσεις υπό τύπον *amicus curiae* βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 3 του κανονισμού, η Επιτροπή υπέβαλε γραπτές παρατηρήσεις σε μία περίπτωση ενώπιον του Εφετείου των Παρισίων σχετικά με περιορισμό των διαδικτυακών πωλήσεων σε συμφωνίες επιλεκτικής διανομής²²². Σε συνέχεια της απόφασης του ΔΕΚ στην υπόθεση C-429/07, η Επιτροπή υπέβαλε γραπτές παρατηρήσεις στο *Gerechthof Amsterdam* σχετικά με την φορολογική έκπτωση των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή.
163. Κατά τη διάρκεια του έτους, συνήφθησαν 10 συμφωνίες επιχορήγησης για εκπαιδευτικά προγράμματα δικαστών σε διάφορα κράτη μέλη.

5. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

164. Σε μια ολοένα πιο παγκοσμιοποιούμενη οικονομία, η πολιτική ανταγωνισμού πρέπει και αυτή να αποκτήσει μια παγκόσμια προοπτική. Η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέχισε να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στο Διεθνές Δίκτυο Ανταγωνισμού (ΔΔΑ). Στις 22 και 23 Ιανουαρίου, η ΓΔ Ανταγωνισμού διοργάνωσε στις Βρυξέλλες «Σεμινάριο για την αποτελεσματικότητα της αρχής του ανταγωνισμού». Επρόκειτο για το πρώτο σεμινάριο αυτού του είδους.
165. Όπως και στο παρελθόν, η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέβαλε ενεργά στις εργασίες της Επιτροπής Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ και συμμετείχε στην ετήσια διάσκεψη της Διακυβερνητικής Ομάδας Εμπειρογνομόνων για το δίκαιο και την πολιτική ανταγωνισμού στο πλαίσιο της Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) συμβάλλοντας στις περισσότερες συζητήσεις στρογγυλής τράπεζας.
166. Υπήρξε επίσης έντονη συνεργασία με τις ΗΠΑ και σε μεμονωμένες περιπτώσεις, αλλά και για γενικότερα ζητήματα που έχουν σχέση με την πολιτική ανταγωνισμού. Το ίδιο ισχύει και για τη συνεργασία με το Γραφείο Ανταγωνισμού του Καναδά και την Επιτροπή Ανταγωνισμού της Ιαπωνίας (Japan Fair Trade Commission).
167. Στις 23 Μαΐου, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η Νότια Κορέα υπέγραψαν διμερή συμφωνία συνεργασίας στον τομέα του ανταγωνισμού, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου²²³. Η συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με τη Νότια Κορέα ξεκίνησε στις 15 Οκτωβρίου 2009 και αναμένεται να υπογραφεί και να τεθεί σε ισχύ κατά τη

²²² Υπόθεση στο Εφετείο Παρισίων, αριθ. RG 2008/23812, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*. Η υπόθεση αυτή οδήγησε σε αίτηση για προκαταρκτική απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ; βλ. υπόθεση C-439/09.

²²³ Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Κορέας σχετικά με τη συνεργασία σε δραστηριότητες κατά του ανταγωνισμού (ΕΕ L 202 της 4.8.2009, σ. 36).

διάρκεια του 2010. Είναι η πρώτη φορά που μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών εμπεριέχει απαγόρευση για ορισμένα είδη επιδοτήσεων.

168. Στις 8 Οκτωβρίου η Επίτροπος Kroes υπέγραψε μνημόνιο συμφωνίας με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τους επικεφαλής των αρχών ανταγωνισμού της Βραζιλίας για να διασφαλίσει τη στενότερη συνεργασία μεταξύ της ΓΔ Ανταγωνισμού και των ομολόγων της στη Βραζιλία.
169. Ο ετήσιος διάλογος για τον ανταγωνισμό με την Κίνα πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 22 και 23 Ιουνίου. Η συνεργασία με την Ινδία εντατικοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του 2009, καθώς η Ινδία διόρισε επτά Επιτρόπους που απαρτίζουν την Επιτροπή Ανταγωνισμού της Ινδίας (CCI), η οποία είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή του νόμου για τον ανταγωνισμό του 2002.
170. Στο πλαίσιο της διεύρυνσης, υπήρξε ιδιαίτερα στενή συνεργασία με την Κροατία και την Τουρκία. Οι δύο αυτές υποψήφιες χώρες πρέπει να εκπληρώσουν τα «αρχικά κριτήρια αναφοράς» πριν ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης για το κεφάλαιο του ανταγωνισμού. Επιπλέον, η ΓΔ Ανταγωνισμού βοήθησε τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων για την περαιτέρω ευθυγράμμιση της νομοθεσίας τους στον τομέα του ανταγωνισμού με τη νομοθεσία της ΕΕ και συμμετείχε στις προκαταρκτικές συζητήσεις για την προοπτική προσχώρησης της Ισλανδίας στην ΕΕ.

6. ΔΙΟΡΓΑΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

171. Το 2009, η Επιτροπή συνέχισε τη συνεργασία της με τα άλλα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις αντίστοιχες συμφωνίες ή πρωτόκολλα που έχουν συναφθεί με τα όργανα αυτά²²⁴.
172. Το 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) εξέδωσε ψήφισμα σχετικά με τη Λευκή Βίβλο για τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΚ και τις ετήσιες εκθέσεις ανταγωνισμού για το 2006 και το 2007. Εκτός από τον τακτικό διάλογο μεταξύ του Επιτρόπου για τον ανταγωνισμό και της επιτροπής ECON, η Επιτροπή συμμετείχε σε συζητήσεις που διεξήχθησαν σε άλλες κοινοβουλευτικές επιτροπές και για μια σειρά θεμάτων που περιελάμβαναν την ετήσια έκθεση για τον ανταγωνισμό, τη Λευκή Βίβλο για τις αγωγές αποζημίωσης, την ανακοίνωση για τις ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις, τις κρατικές ενισχύσεις και τη χρηματοπιστωτική κρίση, την έρευνα για τον φαρμακευτικό κλάδο και τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία στον τομέα των αυτοκινήτων οχημάτων. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν διμερείς συναντήσεις με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με αυτά τα ζητήματα, αλλά και για πολλά άλλα.
173. Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με το Συμβούλιο ενημερώνοντάς το για τις σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες της στον τομέα του ανταγωνισμού, όπως τα

²²⁴ Συμφωνία-πλαίσιο της 26ης Μαΐου 2005 για τις σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Επιτροπής, Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 7ης Νοεμβρίου 2005, Πρωτόκολλο για τις ρυθμίσεις συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών της 17ης Νοεμβρίου 2005.

μέτρα κρατικών ενισχύσεων και οι κατευθυντήριες γραμμές για τον τραπεζικό κλάδο και άλλα επιπρόσθετα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Ζητήθηκε η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής²²⁵, για τις ανακοινώσεις σχετικά με τον τραπεζικό κλάδο, τις ανακεφαλαιοποιήσεις, τα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία και την αναδιάρθρωση, καθώς και μια αναθεώρηση των καθεστώτων εγγύησης και ανακεφαλαιοποίησης. Η Επιτροπή συνέβαλε στην πολιτική ανταγωνισμού με συμπεράσματα που υιοθετήθηκαν σε διάφορους σχηματισμούς του Συμβουλίου, όπως το Συμβούλιο ECOFIN, Ανταγωνισμού, το Μεταφορών, Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας, καθώς επίσης και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

174. Η Επιτροπή ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τις σημαντικότερες πολιτικές πρωτοβουλίες της και συμμετέχει στις συζητήσεις που πραγματοποιεί η μία ή η άλλη για τις εν λόγω πρωτοβουλίες. Εντός του 2009, η ΕΟΚΕ δημοσίευσε εκθέσεις για την ετήσια έκθεση για τον ανταγωνισμό του 2007 και τη Λευκή Βίβλο σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης. Οι υπηρεσίες της ΓΔ Ανταγωνισμού συμμετείχαν επίσης σε συνεδριάσεις των ομάδων εργασίας και πραγματοποίησαν διμερείς συναντήσεις με εισηγητές της ΕΟΚΕ για ορισμένα θέματα, όπως η προσαρμογή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις αλλαγές της παγκόσμιας αγοράς, η ναυπηγική βιομηχανία και οι κρατικές ενισχύσεις.

²²⁵

Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή προετοιμάζει τις εργασίες του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN), και στα μέλη της συγκαταλέγεται και εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.